Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE
z działalności
Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej
w 2020 roku

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

z działalności

Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

w 2020 roku

Spis Treści

Wstęp 4

Sprawozdania projektowe 2020 10

Obszar tematyczny: Historia *10*

1. XI edycja projektu pt.: „Archiwum Historii Mówionej“ 10
2. Archiwacja i dokumentacja historii mniejszości niemieckiej 12
3. „Zapomniane dziedzictwo“ – polsko-niemiecka strona internetowa 13
4. Prezentacja wystawy: „Zapomniane ofiary eutanazji nazistowskiej. Mordy na pacjentach śląskich zakładów opieki w l. 1940-1945”. 13
5. Przygotowanie wystawy „Obcy hajmat? Śląsk w 1945 roku i w latach powojennych.” 14
6. Digitalizacja wystawy „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach“ oraz powstanie nowej strony internetowej www.muzeum.haus.pl 15

Obszar tematyczny: Edukacja *16*

1. ELOm – Elementarz Lidera Organizacji Mniejszości – szkolenie liderów i liderek grup młodzieżowych – IV edycja oraz przeprowadzenie programu dla alumnów I, II i III edycji 16
2. Bilingua – łatwiej z niemieckim!“ – Kampania wzmacniająca polsko-niemiecką dwujęzyczność w Polsce 18
3. Działalność Punktu Doradczego i inne działania mające na celu wspieranie polsko-niemieckiej dwujęzyczności w ramach kampanii „Bilingua – łatwiej z niemieckim!” 22
4. Szkolenie „Fundraising inny niż granty“ 23
5. Niemieckie Kluby Malucha 23
6. „Stories that move“ – warsztaty online dla nauczycieli_ek 25
7. Projekt szkoleniowy „Akademia – program dla młodych liderów i liderek MN” . 25
8. Szkolenie w ramach inauguracji projektu „Ożywianie domów spotkań 2020” / „Begegnungsstättenarbeit 2020” 27
9. Wzmacnianie Struktur Mniejszości Niemieckiej 28

Obszar tematyczny: Nauka *30*

1. XXV Seminarium Śląskie „Rok 1945 w Europie Środkowo-Wschodniej” 30
2. Debata „Rozmowy o Europie: Europejska pamięć historyczna wobec Tragedii Górnośląskiej

3. Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej 32
Obszar tematyczny: Społeczeństwo i polityka *34*
1. Cykl debat o konsekwencjach pandemii COVID-19 34
2. Spotkanie dyskusyjne „Transport publiczny po pandemii“ 35
3. Debata „Rozmowy o Europie: Na półmetku prezydencji Niemiec w Radzie UE 2020" 35
4. Debata online „Rozmowy o Europie: „Polska Solidarność, niemieckie zjednoczenie, białoruskie ruchy wolnościowe “ 36
5. Debata: „Solidarność z *Solidarnością*? Polska i Niemcy w latach 1980-1990” . 36
Obszar tematyczny: Kultura *38*
1. „HAUS-Café“ – niemieckojęzyczna kafejka 38
2. Spotkanie autorskie z Karoliną Kuszyk, autorką książki „Poniemieckie” 38
3. Dwa Forum teatr 39
4. Spotkanie autorskie z Piotrem Pytlakowskim „Ich matki, nasi ojcowie” 40
5. Prezentacja filmu „Glewitz – Ostatnie dni“ 40
6. Produkcja filmu: „Gotowanie z Marią Wurst” 41
7. Konkurs fotograficzny 41
8. HAUSowy POPcast 42
9. Stay at haus 43
10. #halloDE 43
Publikacje *44*
1. Superheld_innen 44
2. Elisabeth Grabowski – „Podania i baśnie z Górnego Śląska” 44
3. Książka pt. „Śląskie niebo Jürgena Gretschela” – nowe wydanie 45
4. „Ze ściśniętym sercem w noc” - Wydanie dzienników Alberta Adamskiego 45
5. „Zielony i kolorowy – przewodnik natury Górnego Śląska” – publikacja o krajobrazach i historia ochrony przyrody na Górnym Śląsku 46
6. Publikacja tłumaczenia powieści Harryego Thürka: „Lato umarłych snów” 46
7. Ilustrowana mapa ścienna Górnego Śląska – Historia i dziedzictwo kulturowe 47
8. Stworzenie gry RPG* do powieści Horsta Bienka „Pierwsza polka“ 47
9. Wydanie publikacji „Atlas plebiscytowy Górnego Śląska“ 48
10. Mapa historycznego Górnego Śląska – nowe wydanie (mapa ścienna oraz mapa składana) 48

Wstęp

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN) z główną siedzibą w Gliwicach oraz drugim biurem w Opolu jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym polskie i niemieckie organizacje oraz instytucje współpracujące na rzecz budowania dobrych stosunków polsko-niemieckich; podejmuje także działania na rzecz pogłębiania integracji Polski z Unią Europejską. Uroczyste otwarcie DWPN z udziałem Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec prof. dr Romanem Herzogiem oraz w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego – prof. Danuty Hübner, szefowej Kancelarii Prezydenta RP, odbyło się 17 lutego 1998 r.

Działalność DWPN ma na celu wspieranie budowy dobrych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z mniejszością niemiecką, w oparciu o postanowienia Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 r. między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec oraz wspieranie integracji Polski z Unią Europejską. Kooperacja partnerów polskich i niemieckich w ramach DWPN bierze swój początek z pięcioletniej działalności w regionie Fundacji im. Friedricha Eberta. Inicjatorami utworzenia Domu byli posłowie do Bundestagu: Markus Meckel, Hartmut Koschyk, dr Friedbert Pflüger, dr Christoph Zöpel oraz polscy senatorowie: prof. Dorota Simonides i prof. Gerhard Bartodziej.

W ramach związku stowarzyszeń współpracują polskie i niemieckie organizacje.

Statutowymi celami Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej są:

- wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce, która jako naturalny pomost między narodami polskim i niemieckim wnosi cenny wkład do życia ich społeczeństw. Wspieranie mniejszości niemieckiej i jej dialogu z większością polską.
- popularyzacja wiedzy i inicjowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie: nauki, kultury, historii, gospodarki, społeczeństwa i polityki obu krajów oraz propagowanie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, postaw wzajemnego zrozumienia i współpracy.
- dialog interkulturowy i działania na rzecz odkrywania i pielęgnowania wielokulturowych tradycji Górnego Śląska z uwzględnieniem także niemieckiego dziedzictwa kulturowego regionu.
- współpraca w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego. Niwelowanie uprzedzeń i stereotypów. Współpraca w zakresie umacniania i rozwoju samorządności i decentralizacji oraz transformacji systemu gospodarczego i społecznego (restrukturyzacja Górnego Śląska).
- działania w zakresie współpracy wewnątrzregionalnej, jak również działania na rzecz dynamizacji procesu integracji Polski z Unią Europejską.

DWPN realizuje projekty edukacyjne i informacyjne w formie konferencji, seminariów, szkoleń, warsztatów, wyjazdów informacyjnych, publikacji, konkursów itp.

Statystyka

W 2020 r. DWPN zrealizował 61 projektów oraz ok. 200 wydarzeń i działań w ramach tych projektów.

Liczba odbiorców i odbiorczyń wyniosła ok. 268 000 (wydarzenia stacjonarne, media i Internet).

Finanse

Roczny obrót DWPN w 2020 r. wyniósł ok. 2 850 000 PLN (ok. 648 000 EUR) i był podobny w porównaniu z rokiem poprzednim. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN przyznało DWPN subwencję na poczet kosztów osobowych i rzeczowych w wysokości 85.000 EUR. Subwencja stanowi część (ok. 1/3) łącznych kosztów osobowych i rzeczowych organizacji. Również Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP przyznało subwencję na koszty osobowe i rzeczowe w wysokości 180 000 PLN (ok. 41 000 Euro).

Powyższe finansowanie daje DWPN bezpieczeństwo planowania w odniesieniu do zatrudnianego personelu. Dzięki temu DWPN ma możliwość przeprowadzenia projektów, które służą przede wszystkim celom statutowym i nie są skierowane wyłącznie na zysk, co daje sposobność do wykorzystania innych źródeł finansowania, a co się z tym wiąże również przeprowadzenia większej ilości projektów. Bez powyższej subwencji działalność nie byłaby możliwa w takim zakresie i jakości.

Subwencja na koszty osobowe i rzeczowe przekłada się na działalność DWPN jeszcze w jeden sposób. Pokrywa wydatki, których nie może pokryć sam projekt. Są to koszty kadry kierowniczej, księgowość, doradztwo prawne, niezwiązane z projektem koszty podróży, naprawy, zakup wyposażenia biurowego, koszty prowadzenia biura itd.

Podmiotami udzielającymi subwencje (środki projektowe) było: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP, Fundacja Rozwoju Śląska, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce, Instytut Goethego, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Instytut ds. Stosunków z Zagranicą, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Opolskiego, Miasto Opole i inne samorządy (różne miasta i gminy na Śląsku), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Kraju Związkowego Saksonia i inne.

Personel

Sytuacja kadrowa w dalszym ciągu jest trudna. Przede wszystkim w gliwickim biurze zespół jest niestabilny i nosi znamiona częstej zmiany personelu. W pierwszym półroczu kierowniczka biura oraz menadżer projektu złożyli wypowiedzenie (oboje przeszli do innych projektów w

obszarze mniejszości niemieckiej – DAZ i FZentrum). Stanowisko kierowniczki biura pozostało do końca roku nieobsadzone, a jej obowiązki przejął Dyrektor Generalny. W ciągu roku w dalszym ciągu 2 stanowiska pozostały nieobsadzone. Najważniejszym powodem – w porównaniu z lokalnym rynkiem pracy – jest nieatrakcyjne wynagrodzenie. Praca w DWPN wymaga wyższych kwalifikacji i zaangażowania.

Pod koniec roku w DWPN zatrudnionych było 15 osób (14,25 stanowisk), z tego 3 od dłuższego czasu na urlopie wychowawczym. [Dyrektor Generalny, 11 menedżerów/rek projektu (3 na urlopie macierzyńskim, 1 na ½ etatu), menadżer/rka ds.rozliczeń, pracownik biurowy (sekretariat) oraz pomoc sprzątająca (1/2 etatu). Poza tym zespół wspiera manager kultury IfA oraz praktykanci/tki oraz wolontariusze.

Kolejną trudność w 2020 roku spowodowała pandemia. Większość menadżerów/ek pracowała kilka miesięcy w formie zdalnej. Wprowadzono nowe rozwiązania IT oraz zakupiono niezbędne wyposażenie tak aby zaistniała sytuacja nie miała negatywnego wpływu na sytuację projektową. Większość projektów została zrealizowana zgodnie z planem, bądź po wprowadzeniu niezbędnych zmian.

Niektórzy współpracownicy/czki (4) zachorowali/ły na Covid i nie podjęli/ły pracy przez ok. 3-4 tygodnie.

Cele

W roku 2020 cele działalności DWPN się nie zmieniły (w nawiązaniu do statutu organizacji): dialog międzykulturowy i działania na rzecz poznania i pielęgnowania wielokulturowej tradycji Górnego Śląska, z uwzględnieniem niemieckiego dziedzictwa regionu; wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce; popularyzacja wiedzy w zakresie kultury, historii i edukacji społeczno-politycznej; współpraca w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Projekty DWPN dostosowane są w znacznym stopniu do celów strategii rozwoju mniejszości niemieckiej i to zarówno do celu strategicznego: pewna siebie grupa narodowej mniejszości niemieckiej, jak i również do pojedynczych celów operacyjnych:

1. Wielu aktywnych członków mniejszości niemieckiej (przykłady projektów z 2019 r.: szkolenia dot. wzmocnienia struktur; szkolenie lidera organizacji młodzieży ELO),
2. Mniejszość niemiecka ma swoje elity (przykłady projektów z 2019 r.: Seminarium Śląskie, Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej; publikacje i koncerty),
3. Dobra znajomość języka na poziomie języka ojczystego (przykłady projektów z 2019 r.: Bilingua wraz z Punktem doradczym; HAUS-Café; Niemieckie Kluby Malucha),
4. Uznanie społeczne mniejszości niemieckiej (przykłady projektów z 2019 r. : otwarte spotkania; publikacje; projekty dotyczące pl.-niem. historii jak Archiwum Historii Mówionej),

5. Wyraźna świadomość tożsamości MN (przykłady projektów z 2019 r.: Archiwum Historii Mówionej; publikacje; materiały dydaktyczne),
6. Efektywne struktury organizacji (przykłady projektów z 2019 r. : szkolenia dla Struktur; szkolenia w ramach Konsolidacji).

Ponadto podczas planowania i przeprowadzania projektów organizacja kieruje się celami strategicznymi młodzieży mniejszości niemieckiej, przede wszystkim celem 1: *Aktywny rozwój niemieckiej tożsamości i kultury* oraz celem 2*: Zaangażowanie, edukacja i promocja języka u młodzieży.*

Działalność Domu odgrywa ważną rolę z perspektywy porozumienia polsko-niemieckiego. Jako, że jest to instytucja niezależna i bezpartyjna, działa jako pośrednik pomiędzy polską większością a mniejszością niemiecką. Poprzez projekty Domu przekazywany jest pozytywny obraz Niemiec, wzmacniane są kontakty i wymiana pomiędzy Polakami i Niemcami.

Oprócz działalności projektowej, DWPN odgrywa ważną rolę jako instytucja doradcza, inicjator sieci kontaktów, wsparcie różnych inicjatyw i pośrednik dla niemieckich i polskich organizacji zainteresowanych partnerstwem. Dla mniejszości niemieckiej w Polsce DWPN odgrywa rolę swoistego think-tanku kreującego nowe trendy, opracowującego projekty modelowe oraz stanowi miejsce wymiany myśli i doświadczeń. Żadna inna organizacja mniejszościowa nie dysponuje kompetencjami w tak wielu dziedzinach i nie dzieli się nimi z innymi. W szczególności w województwie śląskim DWPN jest wyjątkową organizacją, która w fachowy sposób wspiera mniejszość na miejscu oraz dysponuje niezwykle ważną dla zachowania jej tożsamości ofertą,

Plany projektowe 2021

W 2021 roku kontynuowane będą niektóre projekty ze względu na ich znaczenie dla mniejszości niemieckiej. Projekt „Bilingua", uzupełniony przez „Niemieckie Kluby Malucha", „Archiwum Historii Mówionej" zostanie przeprowadzone w nowej formie, ponownie z kilkoma działaniami na północy Polski. Seminarium Śląskie poświęcone zostanie tematyce Tragedii Górnośląskiej. Wzmocnienie struktur podobnie jak w ubiegłym roku skoncentruje się na tematach aktualnych dla kół DFK.

W obszarze pracy z młodzieżą planowana jest piąta edycja szkolenia lidera organizacji ELOm z programem wspierającym alumni i alumny. Wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera przeprowadzone zostanie szkolenie dla młodych kadr (tzw. Akademia); wspólnie z BJDM zaplanowano projekt „JugendPunkt"; natomiast z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego zaplanowano spotkanie Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego.

Wspólnie z polsko-niemieckimi fundacjami zaplanowano szereg debat z zakresu edukacji politycznej. Wiele z nich będzie nawiązywać do rocznic, które przypadają na 2021 rok (Porozumienie o dobrym sąsiedztwie oraz Polsko-Niemiecki Okrągły Stół).

W zakresie kultury i edukacji wydanych zostanie kilka publikacji wraz z materiałami dydaktycznymi; przewidziano projekty historyczne, koncerty, projekcje filmów oraz spotkania autorskie.

Ewaluacja

Przyjęto	**Spełniono /nie spełniono**	**Uwagi**
DWPN ma zbilansowany budżet,	tak	
Wszystkie projekty DWPN są regularnie ewaluowane,	tak	
Sytuacja kadrowa w obu biurach jest stabilna,	częściowo	Sytuacja w obu biurach jest zróżnicowana. W Opolu zespół pozostaje stabilny, w Gliwicach podjęto kilka zmian kadrowych.
Zapewniono efektywne zarządzanie, księgowość oraz rozliczenie.	częściowo	Przez większą część roku stanowisko Zastępcy Dyrektora oraz Kierowniczki biura w Gliwicach pozostało nieobsadzone .
Liczba projektów i działań jak i pozyskiwanie środków na projekty utrzymuje się przynajmniej na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.	tak	Liczba projektów w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła. Natomiast liczba działań zmalała ze względu na pandemię COVIDa.

Wskaźniki sukcesu	**Planowano**	**Jest**	**Uwagi**
Liczba obsadzonych stanowisk:	16	15	Nie zdołano obsadzić stanowiska Zastępcy Dyrektora w Gliwicach (ze względu na brak kandydatów/tek)
Liczba zrealizowanych projektów:	Min. 55	61	
Liczba zrealizowanych działań:	Min. 350	200	Ze względu na pandemię odwołano wiele projektów. Zamiast tego realizowano projekty wydawnicze oraz działania w Internecie.
Wysokość pozyskanych środków trzecich (bez	Min.		Rok 2020 nie został jeszcze zamknięty pod względem księgowym, dlatego

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Budownictwa i Ojczyzny RFN):	186 563,98 €.		kwota nie jest jeszcze znana do dnia dzisiejszego.

Gliwice; 26.03.2021

Lucjan Dzumla, *Dyrektor Generalny*

Sprawozdania projektowe 2020

Obszar tematyczny: Historia

1. **XI edycja projektu pt.: „Archiwum Historii Mówionej“**
   styczeń – grudzień 2020 r.

Archiwum Historii Mówionej (AHM) to projekt, który realizowany jest przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej od 12 lat. Polega na gromadzeniu wywiadów audio świadków historii oraz fotografii. By działanie to mogło powstać i być realizowane w takiej formie należy nie zapominać o dwóch grupach docelowych, do których jest on skierowany: młodzież oraz świadkowie_inie historii, którzy_e często dzielą się z nami bardzo trudnymi przeżyciami. Ideą projektu i zarazem celem jest to, by poprzez realizowane przez młodzież wywiady, ocalić od zapomnienia miejsca oraz ludzkie historie.

Rok 2020 był dla projektu przełomowy, bowiem po raz pierwszy niemalże wszystkie działania realizowane były w formie online. W miejsce tradycyjnych warsztatów dziennikarskich, przeprowadzanych w formie stacjonarnej, młodzież, która uczestniczyła w projekcie, miała do dyspozycji 5 dwujęzycznych **filmów instruktażowych** dotyczących realizacji wywiadów z osobami starszymi. Filmy te dostępne są na stronie internetowej projektu www.e-historie.pl. W ramach projektu zostało przeprowadzonych 5 **spotkań ze świadk_ami_iniami czasu**. Ich tematyka była bardzo zróżnicowana. Poniżej znajdują się tematy, o których one traktowały:

1. „Kiedy język decyduje o Twoim losie. Wenn die Sprache über dein Schicksal bestimmt“.
2. „Qltura czasu wolnego we wczesnym PRLu. *Qltur – Freizeit in der frühen polnischen Volksrepublik in Ermland und Masuren“*
3. „Po kolei o kolei. Mit dem Zug durch die Heimat“
4. „Mniejszość Niemiecka w latach 90. Działaliśmy lokalnie – myśleliśmy globalnie. Deutsche Minderheit in den 90er. Wir handelten lokal – dachten global”.
5. „Tragiczny rok 45 w Górnikach i Stolarzowicach. 1945 – das Jahr der tragischen Ereignisse“

Kolejnymi istotnymi dla projektu działaniami, które zostały zrealizowane w roku 2020 to produkcja **Podcastów „Silesia Storys. Ereignisse, Menschen Geschichte”**. W ramach podcastów historycy_czki oraz młodzież komentują wybrane wywiady ze świadkami_iniami czasu, które znajdują się na stronie internetowej projektu. Nagrania te są realizowane dwujęzycznie i nawiązują do różnych tematów. Jako ekspertów_ki zaproszono m.in. prof.

Joannę Rostropowicz, dr Joannę Lusek – opiekunkę merytoryczną projektu, prof. Marka Białokura oraz Andreę Polański – uczennicę Zespołu Szkół Ekonomicznych w Opolu. Wszystkie zrealizowane nagrania dostępne są na stronie internetowej projektu AHM.

Ważnym działaniem w ramach AHM od lat pozostaje **wydanie publikacji**. Tegoroczna nosi tytuł: **„Sąsiedzi. O relacjach polsko-niemieckich na Śląsku oraz Warmii i Mazurach".** Inspiracją do napisania tomu nr 8 stały się dwie rocznice: 30 lat zjednoczenia Niemiec oraz 30 lat od powstania struktur Mniejszości Niemieckiej. W ramach projektu przygotowano ponadto **audiobook,** o tym samym tytule, na którym, podobnie jak w książce, znajdują się relacje świadków_iń czasu, nawiązujące do obchodzonych w 2020 r. dwóch ważnych, wcześniej wspomnianych rocznic.

Broszury Klubów Odkrywców Historii Lokalnej

W roku 2020 młodzież należąca do Klubów Odkrywców Historii Lokalnej przygotowała broszury o lokalnych zabytkach oraz wydarzeniach istotnych dla lokalnej społeczności. I tak w ramach działania wydano 6 broszur nt.: Zamku w Twardawie, Studzionce w Mosaczu, Zamku w Niemodlinie, Domecku oraz o Gminie Rychtal i o Palowicach. Broszurki te wydane zostały dwujęzycznie. W ramach projektu po nieznacznym zniesieniu obostrzeń sanitarnych związanych z epidemią Covid-19 przeprowadzono jedno szkolenie dla Klubów Odkrywców Historii Lokalnej.

Aplikacja

Projekt AHM to tradycja w nowoczesnym wydaniu. W nawiązaniu do tego, przygotowana została darmowa (dostępna w sklepie internetowym *Play*) **aplikacja e-historie.pl**. Składa się ona z dwóch elementów: puzzli, po których ułożeniu, jawi nam się stara fotografia, a wraz z nią informacja o zwyczajach panujących na Górnym Śląsku oraz quizu związanego z dwujęzycznymi nazwami miejscowości.

Celem projektu jest zachowanie w pamięci miejsc i losów ludzkich związanych z historią Górnego Śląska oraz Warmii i Mazur poprzez zbierane przez młodzież relacji ze świadkami czasu. Prawie 10 000 osób wzięło udział albo było odbiorczyniami_cami działań w ramach projektu.

Partner: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno–Kulturalnych w Polsce

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP, Ministerstwo *Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i* Ojczyzny RFN

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura, #Edukacja, #Publikacje

2. Archiwacja i dokumentacja historii mniejszości niemieckiej
styczeń – grudzień 2020 r.

Celem projektu było utrzymanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości niemieckiej poprzez wzmocnienie działań na rzecz archiwizacji dokumentów i materiałów źródłowych, a także zachowanie wspomnień mniejszości niemieckiej w Polsce. W ramach projektu zdigitalizowano przynajmniej 20 000 stron dokumentów archiwalnych, przeprowadzono 30 wywiadów z założycielami struktur mniejszości niemieckiej oraz utworzono zbiór książek z ważnymi tytułami krajowymi i zagranicznymi na temat historii i teraźniejszości Niemców w Polsce. W dłuższej perspektywie chcemy poszerzyć wykaz materiałów źródłowych, które dokumentują proces edukacji i funkcjonowanie organizacji mniejszościowych. Projekt był nadzorowany przez dra Sebastian Rosenbauma.
Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej

3. **„Zapomniane dziedzictwo“ – polsko-niemiecka strona internetowa**
   styczeń – grudzień 2020 r.

Od 2017 roku działa dwujęzyczna strona naszego projektu www.zapomnianedziedzictwo.pl, która sukcesywnie jest poszerzana o historie kolejnych zapomnianych obiektów ze Śląska, stanowiących jego dziedzictwo kulturowe. Obecnie na stronie opisane są losy ponad 50 obiektów i 180 miejsc ze Śląska, w których można odnaleźć niemieckie ślady. Na stronie znajdują się archiwalne i obecne fotografie miejsc, które niegdyś były wizytówką regionu, a dziś z różnych przyczyn są opuszczone, zaniedbane i niejako zapomniane. Dokumentacja fotograficzna wzbogacona została opisami obiektów, które zawierają m.in. informacje o historii danego obiektu i jego przeznaczeniu w przeszłości i obecnie. Teksty te zostały przygotowane przez historyków_czki i miłośników_czki Śląska. Uzupełnieniem wyżej wymienionych materiałów są nagrania audiowizualne z relacjami mieszkańców_nek tych miejsc (świadków_inie historii), artykuły prasowe dot. danego obiektu lub ciekawe anegdoty i opowieści związane z jego historią lub przeznaczeniem i ich losem.

Partnerzy: Niemieckie Forum Kultury Europy Środkowej i Wschodniej, Muzeum Śląskie w Görlitz, Fundacja Górnego Śląska przy Muzeum Górnośląskim w Ratingen
Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu, Pełnomocnik Rządu Federalnego ds. Kultury i Mediów
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura

4. **Prezentacja wystawy: „Zapomniane ofiary eutanazji nazistowskiej. Mordy na pacjentach śląskich zakładów opieki w l. 1940-1945”.**
   3 marca 2020 r., Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu

3 marca 2020 r. w Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych odbyło się otwarcie wystawy nt. „Zapomniane ofiary eutanazji nazistowskiej. Mordy na pacjentach śląskich zakładów opieki w l. 1940-1945”, którą przygotowała Fundacja *Miejsca Pamięci Pirna*.

Pogłębianie wiedzy o historii Europy i pielęgnowanie jej pamięci jest bardzo ważne. Dzięki wystawie czasowej przybliżono mieszkańcom_nkom Opola, członkom_iniom mniejszości niemieckiej oraz młodzieży z regionu, temat mordów na pacjentach śląskich zakładów opieki w czasach nazizmu. Do dnia 14 marca wystawę zobaczyło ponad 113 osób. Poza tym w dniu otwarcia muzeum odwiedziły 2 grupy osób niepełnosprawnych z Rottenburga. Pracownicy_czki muzeum przygotowali_ły krótkie wykłady skupiając się na indywidualnych losach osób, które ucierpiały lub zostały zamordowane na skutek akcji T4. Młodzieży z województwa opolskiego zaproponowano warsztaty tematyczne.

Partner: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu, Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Finansowanie: Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

5. **Przygotowanie wystawy „Obcy hajmat? Śląsk w 1945 roku i w latach powojennych.”**
   kwiecień – grudzień, 24 listopada 2020 r., Opole

Z okazji 75. rocznicy zakończenia II wojny światowej w 2020 roku powstała dwujęzyczna wystawa objazdowa pt. „Obcy hajmat? Śląsk w 1945 roku i w latach powojennych" traktująca o historii i losach Ślązaków_czek. Wystawa ma charakter informacyjno-edukacyjny i poświęcona jest tragicznym wydarzeniom na Śląsku w latach 1945-1950. Przygotowano dwie wersje ekspozycji: zewnętrzną (13 dwustronnych paneli informacyjnych - 100 x 180 cm) i wewnętrzną (25 paneli ekspozycyjnych typu roll-up - 120 x 200 cm). Wystawie towarzyszy dwujęzyczny katalog, który poza tekstami i fotografiami, zawiera również materiały edukacyjne – karty pracy. Koncepcja wystawy i katalogu, jak również treść i wybór ikonografii, zostały opracowane

przez czterech historyków i znawców historii polsko-niemieckiej: dwóch z Polski i dwóch z Niemiec. Ikonografia pochodzi z różnych archiwów w Polsce i za granicą. Są to m.in. zdjęcia z Państwowego Archiwum Rosyjskiego oraz zdjęcia amerykańskiego reportera Johna Vachona.

W dniu 24 listopada 2020 roku, w zastępstwie tradycyjnego wernisażu, zorganizowano prezentację wystawy online. Wydarzenie rozpoczęło się wykładem jednego z kuratorów - dr. Dannenberga, a następnie odbyła się prezentacja i omówienie wystawy przez dr. Tracza. Wydarzenie w formie online prowadzono w dwóch językach (niemieckim i polskim) i transmitowano na żywo na profilu FB DWPN. Zainteresowanie było bardzo duże, w sumie ponad 80 widzów oglądało wernisaż na żywo.

Finansowanie: Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu

6. **Digitalizacja wystawy „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach“ oraz powstanie nowej strony internetowej www.muzeum.haus.pl**
   listopad – grudzień 2020 r., online

W ramach projektu powstała dwujęzyczna strona internetowa www.muzeum.haus.pl, która zawiera informacje o wszystkich naszych wystawach do wypożyczenia, a także wirtualną wystawę pn. „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach”, zrealizowaną przez Jacka Kucharczyka w formie 24-minutowego, dwujęzycznego filmu. Prezentuje on zdjęcia i elementy z wystawy, a także krótkie nagrania z okresu międzywojennego. W ten atrakcyjny sposób wystawa gromadząca różne doświadczenia i historie świadków_ iń czasu została ocalona od zapomnienia.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu

Obszar tematyczny: Edukacja

1. **ELOm – Elementarz Lidera Organizacji Mniejszości – szkolenie liderów i liderek grup młodzieżowych – IV edycja oraz przeprowadzenie programu dla alumnów I, II i III edycji**
   luty – grudzień 2020 r.

IV edycja ELOm

Odbiorcami i odbiorczyniami programu szkoleniowego są młode osoby z organizacji Mniejszości Niemieckiej. Głównym założeniem projektu jest pozyskiwanie i kształcenie młodego pokolenia aktywnych członków_ińMniejszości Niemieckiej, którzy_re w przyszłości będą przygotowani_e
do pracy na rzecz Mniejszości Niemieckiej. Do bardziej szczegółowych celów programu należy zdobywanie wiedzy, rozwijanie kompetencji i kształtowanie postaw, które pozwolą na konstruktywną zmianę obserwowanej sytuacji - w formie projektu lub innego pożytecznego działania społecznego.

W 4. edycji programu udział wzięło 18 osób, większość uczestników i uczestniczek z województwa opolskiego i śląskiego. Oprócz tego uczestnikami były osoby z województwa warmińsko-mazurskiego oraz lubuskiego. Ze względu na ogólnoświatowe zagrożenie zakażenia koronawirusem plan edycji został dopasowany tak, aby zapewnić bezpieczeństwo osób uczestniczących oraz zachować najwyższą jakość działań. W programie została zrealizowana seria aktywności zapoznawczych online oraz 3 moduły szkoleniowe. 2 szkolenia zrealizowane były w formie weekendowej oraz jedno w formie pięciodniowego warsztatu. W ramach szkoleń uczestnicy_czki pozyskali_ły wiedzę z zakresu komunikacji, pracy w grupie, radzenia sobie
ze stresem, podejmowali takie tematy jak: jakie cechy, umiejętności i postawy musi posiadać osoba, którą można uznać za lidera, liderkę; style przywództwa; przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej, sposoby radzenia sobie ze stresem, procesy międzyludzkie i emocjonalne. Ponadto podczas 1 spotkania uformowane zostały grupy projektowe oraz rozpoczęła się praca nad przeniesieniem pomysłu na projekt do wniosku. Omówiono wszelkie istotne kwestie wniosku m.in. cele oraz opis projektu, poprawność budżetu, zapewnienie dbałości o korzystaniu z języka niemieckiego, promocja i działania public relations. Uczestnicy i uczestniczki przygotowali i przeprowadzili samodzielnie 4 autorskie projekty dedykowane młodzieży, tj.:

1. Unser Ökosystem – warsztaty z ekologii dla dzieci połączone z tworzeniem własnego mini-ekosystemu w słoiku.
2. RollerDisco – aktywności sportowe na rolkach z wieloma konkursami nawiązującymi

do kultury, tradycji i języka Niemiec.

3. Sporttag – dzień sportu w olsztyńskiej szkole, połączony z konkursami i aktywnościami promującymi język, kulturę i tożsamość Niemiec.
4. Heimat – projekt online w formie wykładu historycznego nt. Śląska i jego wielokulturowości, konkursów online i łamańców językowych.

Zakończeniem prac projektowych była uroczysta gala w formie hybrydowej zaplanowana i zrealizowana według pomysłu i scenariusza uczestników i uczestniczek programu ELOm4.

II. ProELOm

W programie ProELOm uczestniczyło 20 młodych ludzi– absolwentek oraz absolwentów I, II, oraz III edycji programu ELOm. Program rozpoczął się w połowie maja i trwał do końca listopada 2020. Z powodu wybuchu pandemii koronawirusa, program został dopasowany pod obowiązujące zasady sanitarne, po czym został przeprowadzony w przeważającej części w formie wydarzeń online. Przebieg tegorocznych szkoleń można podzielić na trzy części:

1) Spotkania online, które odbyły się na platformie MS Teams od maja do sierpnia 2020.

Spotkania przede wszystkim służyły integracji grupy oraz zbudowania poczucia bezpieczeństwa i wspólnoty, poszerzenia wiedzy oraz umiejętności z zakresu prowadzenia grupy, stworzeniu grup projektowych, koncepcji pożytecznego społecznie projektu oraz stworzenie planu jego realizacji, wprowadzeniu w proces „Design Thinking" oraz opracowaniu pierwszych analiz / wytycznych
dla aplikacji „ELOm-App". Celem aplikacji ELOm jest stworzenie narzędzia dla młodej generacji aktywnych członków i członkiń działających na rzecz Mniejszości Niemieckiej oraz organizujących projekty młodzieżowe.

2) Spotkanie szkoleniowe na żywo: 04.09.-06.09. w Lądku Zdrój oraz realizacja projektów

Podczas zjazdu warsztatowego skupiono działania na poszerzeniu wiedzy i umiejętności z zakresu kierowania grupą, wprowadzeniu nowej kultury błędów, wprowadzeniu uczestników do wewnętrznego transferu wiedzy, pracy w małych grupach i wymianie doświadczeń w dużej grupie związanej z projektem, a także na kontynuacji prac nad aplikacją ELOm, prototypowaniu układu oraz pierwszych modułów, tzw. pierwsza faza testowa. Po zjeździe szkoleniowym nadszedł czas na realizację własnych projektów, udało się zorganizować 5 wydarzeń, tj.:

1. 09.10. - „Kaffeefreaks" w Coffeemoment Opole
2. 09.10. - „Musikworkshop! Früher vs. Heute..." w TSKN Opole
3. 17.10. - „Feuerkids im Einsatz" w Osowcu
4. 5.11. - 8.11 – Konferencja młodzieżowa online "Modernes Deutschlandbild"

5. 28.11. – Deutscholimpiade online

3) spotkania online, które odbyły się w listopadzie 2020 na platformie MS Teams

Ostatni etap koncentrował się na tworzeniu wstępnej treści dla aplikacji ELOm, zakończeniu oraz ewaluacji II edycji programu dla absolwentów proELOm, a także ocena samodzielnej realizacji projektów przez uczestników i związanej z tym pracy grupowej. Na zakończenie programu miała miejsce gala online podsumowująca działania, aktywności oraz projekty 2 edycji ProELOm.

Partnerzy: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w RP, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura

2. **Bilingua – łatwiej z niemieckim!“ – Kampania wzmacniająca polsko-niemiecką dwujęzyczność w Polsce**
   styczeń – grudzień 2020 r.

Strona internetowa oraz profil w mediach społecznościowych projektu
Strona internetowa projektu www.bilingua.haus.pl działa w znanej z lat poprzednich odsłonie. Uwzględnia podział na zakładki dla dzieci, rodziców i nauczycieli. W zakładce dla dzieci

znajdują się niemieckojęzyczne komiksy z bohaterami kampanii, krzyżówki, rebusy oraz kolejne numery naszego magazynu KEKS. Ponadto na stronie umieszczano bieżące informacje na temat działań w ramach kampanii oraz ogłoszenia dotyczące innych przedsięwzięć, które miały na celu wspieranie nauki i promocję języka niemieckiego. Profil w mediach społecznościowych cieszył się w tym roku bardzo dużym zainteresowaniem. Umieszczaliśmy tam informacje nt. organizowanych przez nas wydarzeń, działalności Klubów Odkrywców Niemieckiego, pracy Doradczyń ds. dwujęzyczności, możliwości nabywania wydawanych przez nas materiałów oraz bieżącej działalności.

Wydawanie magazynu KEKS

W 2020 r. ukazało się 8 wydań miesięcznika KEKS, przy czym grudniowe wydanie było poszerzone o dodatkowe strony z opowiadaniami, łamigłówkami i planem zajęć. „KEKS" jest skierowany do dzieci klas 4-6 szkół podstawowych. Magazyn zawiera m.in. niemieckie historyjki, ciekawostki, komiksy, krzyżówki oraz tzw. dział kreatywny. „KEKS" ukazywał się również jako dodatek do gazety „Wochenblatt.pl". Był dostępny w biurach DWPN, z których prowadzono jego wysyłkę do prawie 300 odbiorców, w liczbie ponad 4000 egzemplarzy. Dystrybucją magazynu zajmowały się również Doradczynie ds. dwujęzyczności, podczas spotkań z dziećmi, nauczycielami i rodzicami.

Publikacja magazynu młodzieżowego bäm!

W tym roku ukazały się trzy numery magazynu dla młodzieży „bäm!". Nowy magazyn został zaprojektowany samodzielnie przez studentki i studentów. Składa się z działów: „Z krajów DACHL", „Kącik kulturowy i językowy", „Pamiętnik dwujęzyczny", „W sieci" i „vs. Rzeczywistość". Autorki i autorzy sami wybierają tematy tekstów. Dla magazynu została również stworzona strona internetowa, na której wszystkie artykuły są dostępne online. bäm! jest wysyłany do szkół, DFK i prywatnych subskrybentów bezpośrednio z DWPN.

Aplikacja mobilna Atlas wspierająca dwujęzyczność

W tym roku powstała również podstawowa wersja mobilnej aplikacji edukacyjnej dla Górnośląskiego Atlasu Dziecięcego. Jest to połączenie atlasu dziecięcego w formie książkowej z grą w rozszerzonej rzeczywistości. W tej podróży osobie grającej towarzyszy przyjemny głos lektora, który mówi o osobowościach lub obiektach. Skanowanie atlasu dziecięcego za pomocą telefonu komórkowego daje możliwość oglądania miejsc lub kształtów w 3D, przeglądania galerii zdjęć i filmów oraz odkrywania innych ciekawostek. Na końcu można sprawdzić swoją wiedzę za pomocą quizu.

Kluby Odkrywców Niemieckiego

W tym roku kontynuowaliśmy współpracę z Klubami Odkrywców Niemieckiego w przedszkolach. Zajęcia Klubu odbywają się dwa razy w miesiącu w formie dodatkowych zajęć dla wszystkich chętnych. W tym roku wielu opiekunów KON zdecydowało się na alternatywne metody pracy. Organizowali wspólnie z Klubowiczami konkursy, spotkania tematyczne oraz przedstawienia teatralne.

W grudniu wspólnie z Instytutem Goethego w Krakowie zorganizowaliśmy szkolenia dla Opiekunów Klubów. Pierwsze warsztaty skierowane były do Opiekunów Klubów Niemieckiego w przedszkolach. Uczestnicy poznali nowe metody pracy z najmłodszymi dziećmi, m.in. wykorzystując w tym celu gry edukacyjne i planszowe. Ponadto prowadzący pracował z nauczycielami, pokazując im animacje, w których nacisk położony jest przede wszystkim wspólne śpiewanie z dziećmi.

Spotkanie rodzin dwujęzycznych na Górnym Śląsku i północnej Polsce

Spotkanie rodzin tradycyjnie odbyło się w pierwszą niedzielę września, tym razem w Biedrzychowicach koło Głogówka. W tym roku postanowiono nieco zmienić formułę. Rodzice utworzyli grupy dyskusyjne, z których każda zajmowała się innym tematem. Były to zagadnienia nt.: jak wprowadzić dwujęzyczność w rodzinie, trudności z dwujęzycznym wychowaniem oraz reakcje środowiska na posługiwanie się językiem niemieckim. Zostały one omówione w trzech grupach. W każdej z dyskusji wzięli udział doświadczeni praktycy dwujęzycznego wychowania, jak również początkujący rodzice. Równocześnie dzieci

i młodzież aktywnie doskonaliły znajomość języka niemieckiego. Podczas tegorocznego zjazdu, odwiedziło nas wiele nowych rodzin, co daje jasny sygnał, iż dwujęzyczne wychowanie zyskuje na popularności, a nasze spotkania stanowią doskonałą okazję do zdobycia informacji i wielu przydatnych umiejętności.

W tym roku zorganizowano również spotkanie rodzin dwujęzycznych w północnej Polsce. *Familientreffen* odbyło się 1 czerwca w hotelu Omega w Olsztynie. Było to drugie w tym regionie, zamieszkałym również przez mniejszość niemiecką, spotkanie dla rodzin, podczas którego chcieliśmy promować dwujęzyczne wychowanie dzieci, przekonać rodziców o zaletach dwujęzyczności, jak również stworzyć okazję do podzielenia się doświadczeniami innych rodziców w tym zakresie, nawiązania nowych znajomości, a wreszcie do zainspirowania rodziców z Północy do tego, aby praktykowali dwujęzyczne wychowanie. Była to również doskonała sposobność ku temu, aby wypromować naszą kampanię. Podczas spotkania odbyła się dystrybucja czasopisma dla dzieci KEKS, poradnika dla rodziców dzieci dwujęzycznych, gadżetów z logo kampanii, ulotek etc.

Materiały wydane w ramach kampanii:

Karty pracy dla uczniów

W związku z dużym zainteresowaniem naszymi komiksami: „Latający Ślązak", „Śląski Kopciuszek", oraz „Śląski Oscar" postanowiliśmy przygotować kolejną publikację na ten temat. Karty pracy dla uczniów przygotowane na podstawie wydanych wcześniej komiksów są świetnym materiałem na ciekawe zajęcia języka niemieckiego. Z jednej strony dają możliwość doskonalenia języka a z drugiej strony poznawania dziedzictwa, historii i kultury Górnego Śląska. Jest to nasza kolejne wydawnictwo, które może służyć jako pomoc dla nauczycieli uczących języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej.

Publikacja dwujęzycznego (niemiecko-polskiego) komiksu dla dzieci „Powstania Śląskie"

Komiks, którego bohaterowie opowiadają historię Powstań Śląskich stanowi kontynuację komiksów z 2015 roku o *Latającym Ślązaku* i *Śląskim Kopciuszku* z 2018 roku oraz *Śląskiego Oscara* z 2019 r. dzięki czemu stworzona została unikatowa seria komiksów o historii Górnego Śląska. Fabuła została przedstawiona tak, aby dzieci mogły w prosty i przystępny sposób uzyskać informacje o jednym z najbardziej znanych mieszkańców i wydarzeń naszego regionu.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura, #Publikacje

3. Działalność Punktu Doradczego i inne działania mające na celu wspieranie polsko-niemieckiej dwujęzyczności w ramach kampanii „Bilingua – łatwiej z niemieckim!”

Działalność Punktu Doradczego w ramach kampanii „Bilingua - łatwiej z niemieckim!” w 2020 roku, podobnie jak w latach poprzednich cieszyła się bardzo dużą popularnością. Doradczynie ds. dwujęzyczności odwiedziły blisko kilkadziesiąt placówek oświatowych, w tym głównie szkoły, a także uczestniczyły w spotkaniach z rodzicami i nauczycielami, obejmując swoim doradztwem blisko 2500 dzieci, 600 nauczycieli oraz 300 rodziców.

Podczas naszych warsztatów ”Deutsch ist trendy, Deutsch ist cool” organizowanych w ramach spotkań z doradczyniami, dzieci miały możliwość uczestniczenia w animacjach językowych, w których mogły wykazać się znajomością języka niemieckiego, jak również miały wiele okazji do nauki słownictwa i zdobywania nowych kompetencji językowych. Liczne zabawy ruchowe tworzyły dobrą atmosferę pracy w grupach. Dzieci uczyły się nowych piosenek, wierszyków , rymowanek oraz grały w wiele gier on – i offline. Nasze warsztaty docenili także nauczyciele, którzy mieli możliwość poznania nowych metod pracy na lekcjach języka niemieckiego, a których również wspieraliśmy bezpłatnymi materiałami dydaktycznymi. Wykazywali ponadto duże zainteresowanie informacjami dotyczącymi nauczania języka niemieckiego, jako języka mniejszości narodowej. Nasze doradczynie informowały ich na bieżąco w kwestiach dotyczących organizacji języka niemieckiego jako mniejszości. Takim doradztwem byli również objęci zainteresowani rodzice, którzy zgłaszali liczne zapytania na temat możliwości wnioskowania o organizację przedmiotu języka niemieckiego, jako języka mniejszości narodowej w szkołach, do których uczęszczają ich dzieci. Na bieżąco monitorowano informacje płynące z ośrodków władz oświatowych, które dotyczyły organizacji języka niemieckiego jako mniejszości oraz historii i kultury mniejszości niemieckiej.

Każda z doradczyń prowadziła tygodniowy dyżur mailowy i telefoniczny, podczas którego prowadziła korespondencję z zainteresowanymi podmiotami, przygotowywała materiały na stronę internetową kampanii „Bilingua - łatwiej z niemieckim!” (www.bilingua.haus.pl) oraz profil w mediach społecznościowych (https://www.facebook.com/latwiejzniemieckim/). Ponadto wszelkie informacje związane z działalnością Punktu Doradczego oraz organizacji nauki języka niemieckiego, jako języka mniejszości narodowej, m.in. podstawy prawne, programy, materiały potrzebne do pracy, informacje o konkursach, umieszczane były w poradniku informacyjnym dla dyrektorów, nauczycieli i rodziców, który w formie wirtualnej tablicy (padletu), był powszechnie dostępny (https://padlet.com/iwona_hanysek/Bilingua).

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura, #Publikacje

4. **Szkolenie „Fundraising inny niż granty“**
   12 października 2020 r., Opole

12 października 2020 r. odbyło się w Centrum Dialogu Obywatelskiego w Opolu szkolenie dla przedstawicieli_ek organizacji pozarządowych pn. „Fundraising inny niż granty”. W ramach szkolenia osoby uczestniczące dowiedziały się m.in. jak budować relacje z darczyńcami indywidualnymi i przedsiębiorcami, jakie metody i techniki fundraisingowe stosować, jak planować kampanię oraz gdzie i jak nauczyć się pozyskiwać fundusze. Szkolenie, w którym wzięło udział 15 osób, poprowadził Andrzej Pietrucha, wieloletni trener ds. fundraisingu.

Partner: Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Społeczeństwo i polityka

5. **Niemieckie Kluby Malucha**
   styczeń – grudzień 2020 r., Bogacica, Brożec, Chróścice, Dobrodzień, Dziewkowice, Kujakowice, Łany, Niezdrowice, Ostropa (Gliwice), Raszowa, Rozmierz, Rożniątów, Solec, Steblów, Stradunia, Toszek, Winiary (Głogówek), Zdzieszowice, Złotniki

W 2020 r. w 19. miejscowościach na terenie województw śląskiego i opolskiego prowadzone były animacje z języka i kultury niemieckiej dla dzieci mniejszości niemieckiej w wieku 3-6 lat pod nazwą „Niemieckie Kluby Malucha”. Uruchomiono 22 grupy – każda po 12 dzieci. Zajęcia w j. niemieckim odbywały się w weekendy i każdorazowo trwały dwie godziny. Bazowały na grach animacyjnych i edukacyjnych, nauce piosenek, wierszyków charakterystycznych dla zajęć z tą grupą wiekową. Zawierały także elementy plastyczne jak m.in. wycinanie, rysowanie, kolorowanie, tak aby zajęcia były jak najbardziej różnorodne i wprowadzały odpowiednie słownictwo. Ponadto w ramach projektu powstały również

dodatkowe dwujęzyczne materiały dydaktyczne, w postaci zeszytu ćwiczeń, zawierające gry językowe, piosenki, rymowanki, a także karty pracy oraz filmiki edukacyjne. Niemieckie Kluby Malucha to projekt stanowiący dodatkowe wsparcie dla wszystkich rodziców pragnących wychowywać swoje dzieci dwujęzycznie oraz zapewnić im regularny kontakt z kulturą niemiecką. W projekcie udział wzięło bezpośrednio 264 uczestników_czek (dzieci w wieku 3-6 lat), a pośrednio również ich rodzice
i dziadkowie.

Partnerzy: 19 lokalnych kół DFK
Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec

6. **„Stories that move“ – warsztaty online dla nauczycieli_ek**
   16 czerwca oraz 1 lipca 2020 r., online

Narzędzie online „Stories that move”, opracowane pod kierownictwem Domu Anny Frank w Amsterdamie we współpracy z wieloma różnymi partnerami z łącznie siedmiu krajów, zostało wykorzystane do zorganizowania warsztatów dla nauczycieli_ek w dniach 16 czerwca i 1 lipca 2020 r. Dzięki projektowi nauczyciele_ki mogą zajmować się takimi kwestiami, jak dyskryminacja, wykluczenie, kształtowanie tożsamości i korzystanie z mediów, również na lekcjach językowych obcych. Trening prowadził **Mateusz Trojański** z Anne House w Amsterdamie. W projekcie uczestniczyło 20 nauczycieli_ek z różnych regionów Polski.

Partner: Dom Anny Frank w Amsterdamie
Finansowanie: Institut für Auslandsbeziehungen
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Polityka i Społeczeństwo

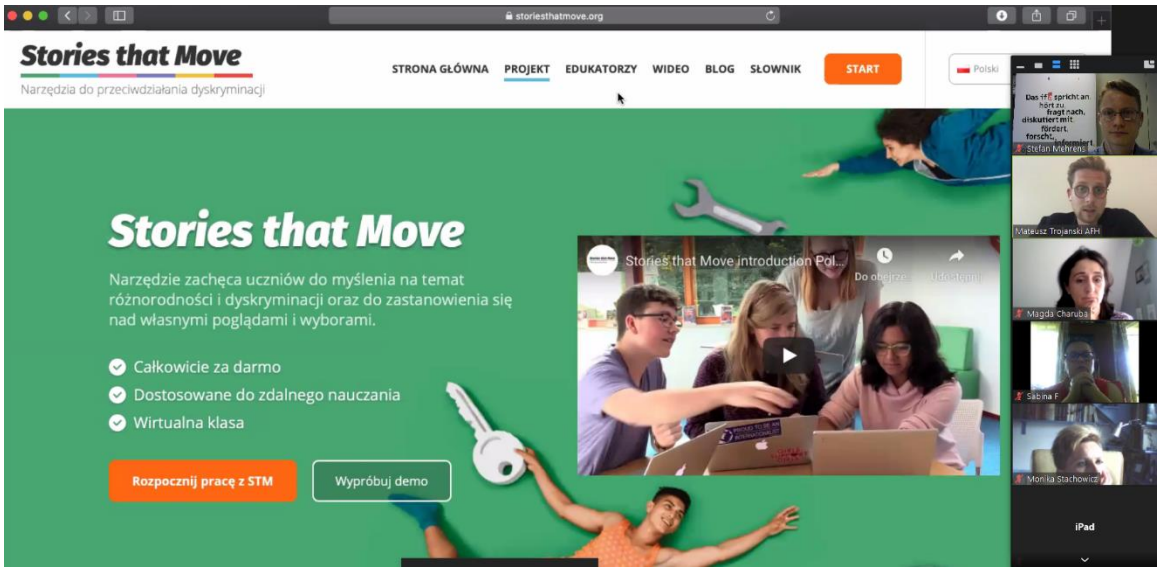

7. **Projekt szkoleniowy „Akademia – program dla młodych liderów i liderek MN”**
   lipiec – grudzień 2020, online

W ramach nowego projektu DWPN „Akademia Młodych Liderów MN” w 2020 roku zaplanowano trzydniowe bezpośrednie seminarium w Katowicach. Ze względu na coraz bardziej pogarszającą się sytuację pandemiczną jesienią, dość wcześnie stało się jasne, że spotkanie stacjonarne będzie musiało zostać zmienione w format online. Na rok 2020 zaplanowano następujące cele:

1) Przedstawienie celów projektu i ogólnej koncepcji "Akademii Młodych Liderów".
2) Poznanie się uczestników między sobą
3) Zapytanie o oczekiwania uczestników w stosunku do programu
4) Teambuilding

5) Ocena słabych i mocnych stron uczestników
6) Wybór uczestników do drugiego etapu programu
7) Udział w opracowywaniu treści kolejnych spotkań
8) Towarzyszenie w budowaniu sieci współpracy pomiędzy uczestnikami

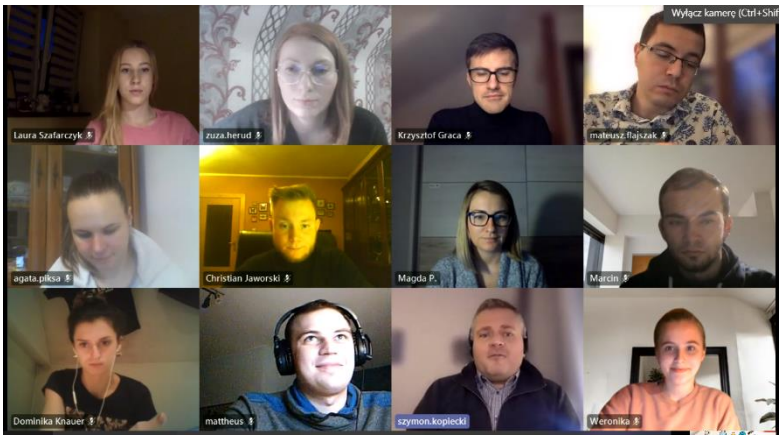

Zostały one w całości zrealizowane w formie pięciu spotkań online. W projekcie wzięło udział łącznie 43 młodych dorosłych, członków_iń mniejszości niemieckiej w wieku od 18 lat. W każdym z trzech pierwszych spotkań brała udział jedna trzecia całej grupy, dzięki czemu proces wzajemnego poznawania się był bardziej intensywny niż mogłoby to mieć miejsce podczas jednego dużego spotkania. Podczas tych spotkań uczestnicy_czki mieli_ały możliwość lepszego poznania się, ale także zostali_ały poinformowani_e o celach projektu i sposobie jego realizacji. Oprócz różnych działań integracyjnych, uczestnicy_czki zostali_ły zapytani_e o ich główne zainteresowania i potrzeby dotyczące dalszego przebiegu seminarium. Do najważniejszych tematów należały:

1) Dialog międzypokoleniowy
2) Tożsamość
3) Polityka lokalna
4) Widoczność mniejszości niemieckiej w Polsce
5) Problemy i wyzwania mniejszości niemieckiej w Polsce
6) Tematy/oczekiwania wobec/do programu

Celem drugiego spotkania było doświadczenie uczestników_czek w sytuacji dyskusji i uzyskanie w ten sposób ważnych wskazówek dla wyboru ostatnich 20 uczestników_czek drugiej fazy programu. Ze względu na fakt, że drugie spotkanie zaplanowane było również jako wydarzenie online, do wspólnej dyskusji wybrano metodę World Cafe. Drugie spotkanie zostało zatem zaprojektowane w taki sposób, aby wszyscy uczestnicy_czki mieli_iały możliwość pracy
nad każdym z 6 wymienionych wcześniej obszarów tematycznych oraz wymiany swoich pomysłów. Na ostatnim spotkaniu uczestników_czek w 2020 roku, omawiane były wyniki pracy i pomysły z World Café z doświadczonymi ekspertami_kami z Mniejszości Niemieckiej, w tym m.in. z Rafałem Bartkiem, przewodniczącym TSKN w Opolu.

Partnerzy: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN

8. **Szkolenie w ramach inauguracji projektu „Ożywianie domów spotkań 2020” / „Begegnungsstättenarbeit 2020”**
   22 – 23 lutego 2020, Gliwice

W dniach 22-23 lutego 2020 roku w Gliwicach spotkało się 34 koordynatorów i koordynatorek oraz animatorów i animatorek z kół DFK z całej Polski w ramach projektu „Ożywianie domów spotkań 2020”. Celem szkolenia było zapoznanie koordynatorów i koordynatorek projektu z lokalnych kół DFK z ideą oraz celami projektu na rok 2020. Rok 2020 przebiegał w projekcie pod dewizą „75 lat po II Wojnie Światowej – powojenny los pozostałych na wschodzie ludzi”. Po oficjalnym otwarciu szkolenia przez Panią Marię Neumann, Dyrektorkę Biura ZNSSK, Panią Sybillę Dzumlę, główną Koordynatorkę Projektu oraz przewodniczącego Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Pana Bernarda Gaidę grupa udała się do miejsc pamięci w Gliwicach i Świętochłowicach, po czym wygłoszony został przez Dawida Smolorza (historyka lokalnego, autora licznych publikacji na temat Górnego Śląska) wykład pt. „75 lat po II Wojnie Światowej – powojenny los pozostałych na wschodzie ludzi”. Następnie przystąpiono do części szkoleniowej. Koordynatorzy i koordynatorki projektu zrelacjonowali swoje doświadczenia w pracy z kołami DFK oraz dyskutowali o tym, jak dotychczasowa praca związana z projektem wpłynęła na aktywność kół. Omówiono również regulamin projektu „Ożywianie domów spotkań 2020”. Spotkanie to

było szczególnie istotne dla uczestników i uczestniczek, dlatego że mogli poznać wytyczne, których będą przestrzegać w trakcie całego roku realizacji projektu. Podstawy procedur związanych z rozliczeniem projektu oraz temat sprawnej organizacji projektu i współpracy z kołami DFK były kolejnymi punktami szkolenia. Na zakończenie podsumowano spotkanie oraz udzielono odpowiedzi na pojawiające się pytania. Dzięki szkoleniu, osoby koordynujące mogą z roku na rok gromadzić nowe doświadczenia związane z pracą w projekcie. Dzięki wymianie pomysłów, analizowaniu zrealizowanych już projektów oraz wyciąganiu wniosków na przyszłość mogą jeszcze efektywniej wesprzeć koła DFK przy pielęgnowaniu niemieckiego dziedzictwa kulturowego. Dyskusje pomiędzy uczestnikami i uczestniczkami a przedstawicielami i

przedstawicielkami ZNSSK są inspiracją przy tworzeniu nowych projektów, mających służyć mniejszości niemieckiej w całej Polsce.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN, Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

9. Wzmacnianie Struktur Mniejszości Niemieckiej
styczeń-luty 2020 r.

Koła DFK stanowią podstawową jednostkę organizacyjną Mniejszości Niemieckiej, realizując dla lokalnej społeczności projekty edukacyjno- kulturalne. Jednocześnie mają na celu pielęgnowanie tożsamości oraz podtrzymywanie kultury i tradycji. W roku 2020 projekt przybrał inną formę, niżeli miało to miejsce wcześniej. Z związku z obostrzeniami pandemicznymi, szkolenia w pierwszej połowie roku zostały odwołane. W ramach działań projektowych wydano dwie publikacje: „DFKompetent. Poradnik dla działaczy_czek w kołach DFK" cz. 1 oraz cz. 2. Publikacje te są bezpłatne, dwujęzyczne i zawierają następujące tematy:

1. Realizacja małych projektów, czyli zestaw dobrych praktyk związanych z działaniem projektowym
2. Rola i zadania skarbnika_czki
3. Koło DFK wybrane aspekty prawne
4. Zadania zarządu koła DFK
5. Dotacje samorządowe dla kół DFK

W drugiej połowie 2020 r. zorganizowano szkolenia dla członków_ińDFK. W warsztatach wzięło udział 20 osób. Zostały one zorganizowane w województwach opolskim i śląskim. Celem projektu jest wzmacnianie struktur Mniejszości Niemieckiej, poprzez wydawanie publikacji oraz organizację szkoleń dla członków_ińMN. Liczba uczestników_czek: około 300.

Partnerzy: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce
Finansowanie: Ministerstwo *Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i* Ojczyzny RFN

10. Wypożyczalnia materiałów edukacyjnych Szafa bilingua i czytelnia HAUSbooks

W maju 2020 roku wystartowała nasza wypożyczalnia materiałów edukacyjnych "BilinguaSchrank".

W opolskim biurze DWPN znajduje się szeroki wybór ciekawych gier, książek, opracowań itp., które promują umiejętności językowe i znajomość języka niemieckiego. Wymienione materiały można wypożyczyć na okres jednego miesiąca.

Równolegle z wypożyczalnią materiałów edukacyjnych powstała nasza czytelnia HAUSbooks.

W siedzibie HDPZ w Opolu można nie tylko kupić wydawane przez nas książki, ale także usiąść na chwilę, napić się dobrej kawy i przejrzeć bogatą ofertę naszej księgarni. Ze względu na pandemię, liczba odwiedzających w 2020 roku była bardzo ograniczona, ale i tak udało nam się przyjąć prawie 100 osób.

Obszar tematyczny: Nauka

1. **XXV Seminarium Śląskie „Rok 1945 w Europie Środkowo-Wschodniej”**
   27 – 30 października 2020 r., online

Tematem jubileuszowego 25. Seminarium Śląskiego był „Rok 1945 w Europie Środkowo-Wschodniej” w bardzo szerokim kontekście. Należy pamiętać, iż rok 1945 to jeden z najbardziej uderzających momentów XX wieku w historii Europy i świata. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję do porównania poglądów na temat nowego porządku w Europie i na świecie.
Ponadto 75. rocznica zakończenia wojny była odpowiednim momentem, aby w ramach Seminarium Śląskiego spojrzeć w nieco szerszej perspektywie na wydarzenia 1945 r.

Seminarium Śląskie po raz pierwszy odbyło się online. Spowodowane to było sytuacją pandemiczną. Niemniej, podobnie jak w latach ubiegłych, inauguracji Konferencji towarzyszyła debata zorganizowana wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera w Polsce, a w kolejnych dniach odbywały się panele dyskusyjne. Opiekę naukową nad Seminarium sprawował dr Sebastian Rosenbaum, specjalizujący się w historii Górnego Śląska oraz Niemiec, jak również w tematach związanych z relacjami polsko-niemieckimi.

Na zakończenie pierwszego dnia, po emisji filmu dokumentalnego nt. Seminarium zorganizowano spotkanie z Księdzem Arcybiskupem Alfonsem Nossolem – symbolem tej największej w regionie konferencji popularnonaukowej. W trakcie spotkania ks. Abp podkreślał znaczenie Seminarium Śląskiego dla Mniejszości Niemieckiej, relacji polsko-niemieckich oraz całego Śląska.
W kolejnych trzech dniach w godzinach popołudniowych odbywały się panele dyskusyjne. Każdy z paneli poświęcony był innej kwestii, niemniej nawiązywał do tematu głównego Seminarium:
- Panel I (28.10.): „Nowe rozdanie: Europa Środkowa i Polska pod sowiecką dominacją”;
- Panel II (29.10.): „Górny Śląsk 1945. Koniec i początek”;
- Panel III (30.10.): „Tragedia roku 1945 w imaginarium społeczsnym”.

W Konferencji udział wzięły 204 osoby. Zapisy wszystkich transmisji online z podziałem na dni, umieszczone zostały na profilu FB DWPN tak, aby każdy kto nie mógł uczestniczyć w poszczególnych częściach, mógł obejrzeć całość w dogodnym momencie.

Partnerzy: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce

2. **Debata „Rozmowy o Europie: Europejska pamięć historyczna wobec Tragedii Górnośląskiej**

   Następną częścią wydarzenia była debata zorganizowana wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera w Polsce nt. „Rozmowy o Europie: Europejska pamięć historyczna wobec Tragedii Górnośląskiej". W dyskusji udział wzięli prof. Piotr Madajczyk oraz prof. Cezary Król. Spotkanie moderował redaktor Bartosz Wieliński. W trakcie rozmowy podjęto szereg kwestii związanych z pamięcią o Tragedii Górnośląskiej we współczesne Europie. Debata zakończyła pierwszą oficjalną część Seminarium. Po krótkiej przerwie premierę miał film dokumentalny nt. historii Seminarium Śląskiego. Przyczynkiem do jego powstania była 25. rocznica Seminarium. Do udziału w filmie zaproszono pomysłodawców oraz pierwszych uczestników Seminarium, jak również osoby organizujące konferencję w przeszłości. Podzieliły się one z widzami wspomnieniami, a niejednokrotnie również anegdotami dotyczącymi wydarzeń w ramach Seminarium Śląskiego. Na zakończenie pierwszego dnia, po emisji filmu zorganizowano spotkanie z Księdzem Arcybiskupem Alfonsem Nossolem – symbolem tej największej w regionie konferencji popularnonaukowej. Rozmowę poprowadził red. Tomasz Siniew. W trakcie spotkania ks. Abp podkreślał znaczenie Seminarium Śląskiego dla Mniejszości Niemieckiej, relacji polsko-niemieckich oraz całego Śląska. Zapis transmisji dostępny jest pod linkiem: https://www.facebook.com/341803579195956/videos/956785388143538.

3. Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej

styczeń – grudzień 2020 r.

Projekt badawczy realizowany całorocznie. Podjęte działania przeprowadzone zostały w biurach DWPN w Gliwicach i Opolu, a także w wielu miejscowościach Śląska, Pomorza, Warmii i Mazur, Wielkopolski.

W celu określenia obszarów prowadzonych badań i dalszego rozwoju koncepcji Centrum powołana została Rada Naukowa. Powstała ona w 2015 roku i liczy obecnie 21 członków reprezentujących różne dyscypliny naukowe – historię, socjologię, politologię, ekonomię, a także organizacje mniejszości niemieckiej.

W 5 województwach – śląskim, opolskim, dolnośląskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim – naukowcy współpracujący z Centrum przeprowadzili 20 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami najstarszego pokolenia Niemców żyjących w Polsce. Stawiali im pytania dotyczące wydarzeń bezpośrednio powojennych, jak również dotyczących niedawnej przeszłości.

W nawiązaniu do 30. rocznicy pierwszej mszy św. odprawionej w języku niemieckim w bazylice na Górze Św. 4 czerwca w Opolu odbyła się debata zatytułowana ***W języku nadziei.*** Roli moderatora podjęła się dr Irena Kurasz z Uniwersytetu Wrocławskiego, zaś o genezie, przebiegu i skutkach wydarzeń z 4 czerwca 1989 roku dyskutowali:

- abp prof. Alfons Nossol, Uniwersytet Opolski,
- Magdalena Lapshin, współpracownik Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej,
- Prof. Romuald Jończy, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
- Prof. Marek Zybura, Uniwersytet Wrocławski.

Od samego początku jednym z najważniejszych zadań Centrum jest przeprowadzanie wywiadów ze świadkami czasu. Rok 1990 i okres go poprzedzający był dla mniejszości niemieckiej szczególnie istotny, to wówczas powstała większość organizacji. Minęło 30 lat. W latach 2015-18 utrwalonych zostało 75 wywiadów z osobami zaangażowanymi w tworzenie struktur mniejszości. W roku 2019 koordynator projektu przeprowadził kolejnych 10 rozmów w województwach śląskim (1), opolskim (1), zachodniopomorskim (3), pomorskim (2), warmińsko-mazurskim (2) i wielkopolskim (1).

Nowym pomysłem zainspirowanym przez Radę Naukową jest słownik biograficzny. W przygotowywanym leksykonie zaprezentowane zostaną sylwetki postaci, które odegrały lub odgrywają nadal ważną rolę w życiu mniejszości niemieckiej. Działania zapoczątkowane w roku 2018 były kontynuowane.

W oparciu o dotychczasowe wyniki badań wydane zostały dwie publikacje poświęcone działaniom komunistycznych organów bezpieczeństwa w stosunku do Niemców w Polsce, zatytułowane „Komunistyczny aparat bezpieczeństwa na Górnym Śląsku w latach 1945-1990”

oraz „Pod lupą bezpieki. Aparat represji wobec Niemców na Ziemiach Zachodnich i Północnych w okresie władzy komunistycznej”.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Inne obszary w tym projekcie: #Historia, #Publikacje, #Społeczeństwo i polityka

Obszar tematyczny: Społeczeństwo i polityka

1. Cykl debat o konsekwencjach pandemii COVID-19

maj 2020 r., online

W ramach serii odbyły się trzy debaty online. Wszystkie były moderowane przez dziennikarza Grzegorza Sroczyńskiego (gazeta.pl, Radio TOK FM). Poniżej znajdują się ich tytuły oraz krótkie opisy.

1. Debata z 6 maja 2020 r.: „Jak pandemia COVID-19 wpływa na osoby migrujące?"

Justyna Oblacewicz opisała sytuację polskich opiekunek w Niemczech, Adam Rogalewski mówił o problemach polskich pracowników_czek w Europie, a następnie Marianna Wartecka podzieliła się swoimi doświadczeniami dotyczącymi sytuacji osób na uchodźctwie i migrantów_ek z Ukrainy i Gruzji w Polsce. Następnie odbyła się dyskusja na temat wpływu kryzysu na procesy globalizacji i ogólną sytuację migrantów_ek.

2. Debata z 13 maja 2020 r.: „Jak pandemia COVID-19 wpływa na stosunki międzynarodowe?"

Marc Saxer otworzył debatę swoją prezentacją, w której przedstawił światowe trendy w stosunkach międzynarodowych, Olena Babakova omówiła sytuację na Ukrainie oraz relacje między Ukrainą a Polską, a także między Ukrainą a UE. Poseł na Sejm RP, Maciej Konieczny, zabrał głos na temat polityki finansowej UE i nierówności gospodarczych.

3. Debata z 20 maja 2020 r.: „Społeczne konsekwencje pandemii COVID-19"

Agnieszka Mróz mówiła o sytuacji pracowników *Amazona*, posłanka na Sejmu RP, Magdalena Biejat, wypunktowała niedociągnięcia w polskich pakietach ratunkowych. Heiko Glawe odniósł się do niemieckiej pomocy państwa w dobie kryzysu i zwrócił m.in. uwagę na to, jak brak rozwiązań w zakresie opieki nad dziećmi wpłynął na życie pracujących rodziców podczas pandemii.

Celem projektu było wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz porównanie aktualnej sytuacji w Polsce i Niemczech. W sumie ok. 258 osób śledziło transmisje na żywo naszych debat.

Partner i finansowanie: Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce

2. **Spotkanie dyskusyjne „Transport publiczny po pandemii“**
   24 czerwca 2020 r., online

Pod koniec czerwca odbyła się kolejna debata związana z pandemią. W dyskusji udział wzięli_ły: Olga Gitkiewicz (dziennikarka i autorka książki „Nie zdążę"), Piotr Rachwalski (prezes Kolei Dolnośląskich w latach 2014-2019) i Jochen Reeh-Schall (przewodniczący rady dzielnicy miasta Bonn). Za moderację odpowiadała dziennikarka Agnieszka Lichnerowicz (Radio TOK FM). Dyskutujący sformułowali wniosek, że pandemia COVID-19 nasila wykluczenie komunikacyjne, a problem ten dotyczy głównie obszarów wiejskich. Celem projektu było zwrócenie uwagi na problem wykluczenia komunikacyjnego oraz dyskusja o polityce miejskiej i roli transportu publicznego w mieście. Tego wieczoru było z nami 75 widzów_ek na żywo.

Partner i finansowanie: Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce

3. **Debata „Rozmowy o Europie: Na półmetku prezydencji Niemiec w Radzie UE 2020"**
   1 października 2020 r., online

W środku pandemii koronawirusa, Niemcy przejęły od Chorwacji przewodnictwo w Radzie UE 1 lipca 2020 r. Oprócz walki z kryzysem zdrowotnym i zapobieganiu jego skutkom gospodarczym, głównymi tematami prezydencji były polityka obronna, zmiany klimatyczne, cyfryzacja i wzmocnienie roli UE jako globalnego aktora. W trakcie naszej polsko-niemieckiej debaty poruszono te kwestie, a także podsumowano dotychczasowe działania niemieckiej prezydencji w Radzie i przewidywano możliwe dalsze scenariusze. W dyskusji zabrali_ły głos: Monika Hohlmeier (europosłanka Europejskiej Partii Ludowej), Roland Freudenstein

(dyrektor polityczny Centrum Studiów Europejskich im. Wilfrieda Martensa), Danuta Jazłowiecka (Senatorka i była europosłanka) oraz Karolina Zbytniewska (redaktorka naczelna EurActiv.pl). Moderatorem spotkania był dziennikarz Marcin Antosiewicz. Naszą debatę na żywo obejrzało 48 osób.

Partner i finansowanie: Fundacja im. Konrada Adenauera w Polsce

4. **Debata online „Rozmowy o Europie: „Polska Solidarność, niemieckie zjednoczenie, białoruskie ruchy wolnościowe "**
   7 października 2020r., online

W roku 2020 obchodzili_łyśmy 40-lecie Solidarności, 30-lecie zjednoczenia Niemiec, a także aktualne polityczne przebudzenie w Białorusi w związku z podejrzeniami dot. nieprawidłowości w procesie liczenia głosów w wyborach prezydenckich w sierpniu. Debata dotyczyła historii Europy i wpływu lat 80. i 90. na kształtowanie współczesnych ruchów politycznych. Jednocześnie nasze goście i gościnie zastanawiały_li się nad przyszłością takich ruchów, zwłaszcza w odniesieniu do Białorusi. W dyskusji udział wzięli_ły: dra Anna Machcewicz (historyczka, autorka książek o Solidarności, dziennikarka, adiuntka w Polskiej Akademii Nauk), Hildigund Neubert, (wiceprezeska Fundacji Konrada Adenauera, członkini opozycji w NRD, była pełnomocniczka ds. Stasi w Turyndze), Grażyna Staniszewska (członkini Zarządu Solidarności w latach 80-tych , uczestniczka Okrągłego Stołu, w latach 1989-2009 posłanka na Sejm RP i do Parlamentu Europejskiego oraz senatorka) oraz Wojciech Wojtasiewicz (dziennikarz Nowej Europy Wschodniej, korespondent w Białorusi w okresie wyborów prezydenckich). Za moderację odpowiadał dziennikarz Marcin Antosiewicz. Naszą debatę oglądało na żywo ok. 30 osób.

Partner i finansowanie: Fundacja im. Konrada Adenauera w Polsce

5. **Debata: „Solidarność z *Solidarnością*? Polska i Niemcy w latach 1980-1990"**
   10 listopada 2020 r., online

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, we współpracy z Fundacją im. Friedricha Eberta w Warszawie, zorganizował debatę online o stosunkach polsko-niemieckich w latach 80. i roli *Solidarności* w dniu 10 listopada 2020 r. Prelegentami_kami byli: **dr hab. Małgorzata Świder** (historyczka i znawczyni stosunków polsko-niemieckich z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie), **dr Dominik Pick** (ekspert ds. stosunków polsko-niemieckich i Polonii w Niemczech, działający m. in. dla Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku) oraz **PD Stefan Müller** (ekspert ds. stosunków zagranicznych związków zawodowych w Archiwum Socjaldemokracji w Bonn). Moderacją spotkania zajęła się **Agnieszki Lichnerowicz** (Radio

TOK FM). Uczestnicy_czki dyskutowali_ły nt. darowizny Niemców na rzecz Polski, reakcji i działań polityki i społeczeństwa (zwłaszcza związków zawodowych) na powstanie „Solidarności” i ogłoszenie stanu wojennego, a także wkładu polskiego ruchu wolnościowego w „Wende” i zjednoczenie Niemiec. W ramach tego wydarzenia odbyła się również dyskusja na temat kultury pamięci w związku z tymi wydarzeniami w Niemczech i w Polsce. W sumie w ożywionej debacie, która była tłumaczone symultanicznie, wzięło udział około 100 osób z Polski i z Niemiec.

Partner i finansowanie: Fundacja im. Friedricha Eberta w Warszawie

Inne obszary w tym projekcie: #Historia

Obszar tematyczny: Kultura

1. **„HAUS-Café“ – niemieckojęzyczna kafejka**
   23 stycznia oraz 20 lutego 2020 r., Gliwice

W ramach formatu HAUS-Café dla wszystkich osób, zainteresowanych językiem i kulturą niemiecką przygotowywaliśmy_łyśmy gry językowe i ćwiczenia leksykalne. Na spotkaniach w roku 2020 oferowaliśmy_łyśmy ćwiczenia i prezentacje nt. postanowień noworocznych i karnawału w Niemczech. W każdym z dwóch spotkań uczestniczyło około 10 osób (członkowie_inie DFK Gliwice i studenci_tki). Zajęcia były prowadzone przez menedżera ds. kultury ifa Stefana Mehrensa.

2. **Spotkanie autorskie z Karoliną Kuszyk, autorką książki „Poniemieckie”**
   21 lipca 2020 r., Opole

21 lipca odbyło się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu spotkanie autorskie z Karoliną Kuszyk, autorką książki „Poniemieckie”. „Poniemieckie” to opowieść o losach domów, cmentarzy i rzeczy. Karolina Kuszyk – sama „wychowana na poniemieckim” – tropi ślady, wczytuje się we wspomnienia osadników_czek i przesiedleńców_czyń, a przede wszystkim rozmawia – z przedstawicielami_kami trzech pokoleń ludzi mieszkających w poniemieckich domach i korzystających z poniemieckich przedmiotów, ze zbieraczami_kami i kolekcjonerami_kami, z regionalistami_kami z ziem zachodnich i północnych odkrywającymi przedwojenną historię swoich małych ojczyzn. Mimo, iż Opole nie pojawia się w jej publikacji, książka zaczyna się fragmentem wiersza opolskiego poety – Tadeusza Różewicza. Autorka w trakcie spotkania opowiadała o kulisach powstania książki, otrzymała wiele pytań z publiczności, ale też chętnie wymieniała się doświadczeniami ze zgromadzonymi. Mimo, iż wydarzenie miało miejsce w czasie pandemii COVID-19, spotkaniem była zainteresowana sporo liczba osób w różnym wieku. Ze względu na wytyczne sanitarne w spotkaniu mogło wziąć udział maksymalnie 28 osób, przyszło 25. Dzięki transmisji w Internecie, nagranie obejrzało ok. 1000 osób.

Partner: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu
Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

3. Dwa Forum teatr

marzec - sierpień 2020 r., siedziba DFK Tost/Toszek i zamek w Toszku

Wspólnie z młodzieżą z „Jugendboxu" z DFK Tost oraz pedagożką teatralną **Karoliną Osietzki** przygotowaliśmy warsztaty teatralne, podczas których młodzież zapoznała się z interaktywną i innowacyjną formą „Teatru Forum". Polega to na wspólnym, w formie krótkiej sztuki, zajmowaniu się takimi kwestiami jak dyskryminacja i konflikty społeczne, z publicznością. W marcu odbyły się w sumie trzy warsztaty. Ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19, projekt musiał zostać przerwany, ale kontynuowano go w lipcu i sierpniu, a po dwóch kolejnych warsztatach, 29 sierpnia 2020 r. na zamku w Toszku odbyła się premiera sztuki opracowanej przez samą młodzież, o sprzeczności oczekiwań ról kobiet i mężczyzn. W spektaklu wzięło udział 45 osób (przede wszystkim członkowie_inie DFK w Toszku), podczas którego toczyła się ożywiona dyskusja pomiędzy aktorami_kami, a publicznością na temat treści spektaklu.

Partner: DFK Tost/Toszek

Finansowanie: Institut für Auslandsbeziehungen (ifa)

4. **Spotkanie autorskie z Piotrem Pytlakowskim „Ich matki, nasi ojcowie”**
   9 grudnia 2020 r., online

Reportaż redaktora "Polityki" i zasłużonego dziennikarza śledczego **Piotra Pytlakowskiego** o losach Niemców po zakończeniu II wojny światowej w różnych regionach Polski „Ich matki, nasi ojcowie" zwrócił w Polsce uwagę wielu ludzi. Na spotkaniu autorskim online, moderowanym przez **dr. Rudolfa Urbana** (redaktora naczelnego "Wochenblatt"), autor przedstawił wgląd w genezę tej książki. Mówił o często bardzo wzruszających rozmowach, które odbywał i o wiadomościach, które wciąż do niego docierały w tym kontekście, a także o konfliktach tożsamości. W spotkaniu autorskim, które spotkało się z licznymi uwagami i pytaniami uzupełniającymi, wzięło udział około 90 osób z Polski i z Niemiec.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

5. **Prezentacja filmu „Glewitz – Ostatnie dni“**
   19 stycznia 2020 r., Centrum Nauczania im. Jana Pawła II w Gliwicach

W 2019 r. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, we współpracy z historykiem i tłumaczem Dawidem Smolorzem, zrealizował film dokumentalny o Tragedii Górnośląskiej w Gliwicach w 1945 r. z udziałem świadków_iń czasu i historyka Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, dr. Bogusława Tracza. Film miał na celu opowiedzenie widzom historii tych czasów. W styczniu 2020 r. film miał premierę w ramach wydarzenia upamiętniającego 75. rocznicę Tragedii Górnośląskiej, które odbywało się w Centrum Edukacyjnym św. Jana Pawła II w Gliwicach. Tam też dr Tracz wygłosił wstępny wykład poprzedzający projekcję filmu. Po premierze odbył się koncert kwartetu „Altra Volta”. W wydarzeniu udział wzięło ok. 120 osób (w tym konsul honorowy RFN Marcin Tyslik, mieszkańcy_nki Gliwic oraz członkowie_inie lokalnych kół DFK). Film dostępny jest na kanale DWPN w serwisie internetowym YouTubie, gdzie ma już ponad 50.000 odsłon.

Partner: Społeczny Komitet Obchodów Tragedii Górnośląskiej 1945 r. Ziemi Gliwickiej
Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

6. **Produkcja filmu: „Gotowanie z Marią Wurst”**

lipiec – grudzień 2020 r.

W ramach projektu nagrano dwa odcinki polsko-śląsko-niemieckiego filmu pt.: „Gotowanie z Marią Wurst”. Scenariusz przygotowała doświadczona filmotwórczyni. Filmy tworzą kompendium wiedzy nt. kultury materialnej i życia codziennego na Górnym i Dolnym Śląsku na początku XX w. W każdym z odcinków zostały przedstawione krok po kroku wybrane przepisy z książki kucharskiej Marii Wurst. Ponadto widzowie wspólnie z lektorem poszukują korzeni Marii Wurst, a przy tym poznają życie codzienne i tradycyjną kuchnię śląską w tamtym okresie. Tym projektem zachęciliśmy mieszkańców_nki Śląska do wypróbowania przepisów z książki kucharskiej Marii Wurst, którą wydaliśmy. Poprzez treści, które zostały ujęte w filmach, stworzyliśmy dla widzów ważny obraz historii i kultury regionu. „Gotowanie z Marią Wurst” stwarza okazję do odkrycia tajemnic regionu, jak i przyjrzenia się bogatemu dziedzictwu kulturowemu, które jest nieodłączną częścią tożsamości.

Partnerzy: Konsulat RFN w Opolu, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

7. **Konkurs fotograficzny**

październik – grudzień 2020 r., Gliwice, online

Z okazji 90. urodzin i 30. rocznicy śmierci gliwickiego pisarza i reżysera Horsta Bienka w 2020 r. zorganizowaliśmy konkurs fotograficzny upamiętniający Horsta Bienka i jego twórczość. Aby wziąć udział w konkursie, należało zrobić zdjęcie miejsca lub obiektu opisanego w tetralogii Gliwic Bienka. Zdjęcie musiało zostać przesłane mailem wraz z

odpowiednim fragmentem tekstu z powieści Bienka. Jury ekspertów wybrało pięć najlepszych prac. W jej skład weszli: dr hab. Daniel Pietrek z Uniwersytetu Opolskiego, Stella Zaborowska-Nawrath z wydziału kulturalnego Miasta Gliwice i Sebastian Michałuszek, dyrektor Młodzieżowego Domu Kultury w Gliwicach. Wzięto pod uwagę jakość zdjęć i pomysłowość uczestników_czek oraz odniesienie do „Pierwszej Polki" Bienka. Pięciu zwycięzcom_żczyniom przyznano nagrody rzeczowe, które mogły zostać zakupione dzięki sponsorom firmy Rödl & Partner, Randstad oraz konsulowi honorowemu Gliwic Marci Tyslik. Wśród nagród znalazły się vouchery do sklepu z sprzętem elektronicznym, książki i pakiety materiałów promocyjnych. W konkursie wzięło udział łącznie 14 osób.

8. HAUSowy POPcast

kwiecień – grudzień 2020 r., online

W ramach projektu opracowano pięć odcinków podcastu w języku polskim i pięć w języku niemieckim na różne tematy z obszaru niemieckiej popkultury. Osoby go tworzące zajmowały się niemieckim, jak i uniwersalnym wymiarem tekstów kultury.

Lista odcinków popcastu:

1. Serial „Dark"
2. Film „Systemsprenger"
3. Niemiecka moda
4. Niemieckie raperki

5. Marc-Uwe Kling i „Kroniki Kangura”

Podcasty przedstawiają współczesną kulturę Niemiec i obejmują szeroki zakres tematów. Pozytywnym efektem tego projektu jest rozszerzenie portfolio medialnego Domu Współpracy Polskiej-Niemieckiej. Zarówno odcinki niemieckie, jak i polskie spotkały się z licznym odbiorem - nasz popcast odsłuchano około 2000 razy.

Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu

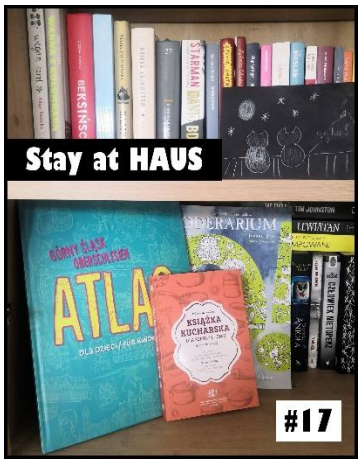

9. Stay at haus

17 marca-20 maja 2020 r., online

W czasie lockdownu starałyśmy_liśmy się dostarczyć naszym odbiorczyniom_com alternatywne metody spędzania wolnego czasu we własnych czterech kątach. Polecałyśmy_liśmy nasze publikacje, jak i materiały dotyczące kultury niemieckiej. Akcja została przeprowadzona na profilu FB DWPN i spotkała się z entuzjastycznym odbiorem pośród osób obserwujących nas na tym kanale społecznościowym.

10. #halloDE

Wtorkowy cykl, począwszy od 26 maja 2020 r., online

#halloDE to seria postów, w których zamieszczamy nowinki z Niemiec. Staramy się poruszać ważne i aktualne tematy ze świata kultury, jak i te poruszane w debacie politycznej. Zazwyczaj są to pozytywne, optymistyczne, a czasami zabawne wiadomości, które nie są popularne w polskich mediach. Ta akcja ma za zadanie uzupełnić naszą ofertę o aktualne treści z Niemiec, a także ułatwić dostęp do współczesnej kultury niemieckiej i wiedzy na temat aktualnych debat, jak i samego społeczeństwa w Niemczech.

Publikacje

1. Superheld_innen

Instytut Goethego to instytut kultury RFN działający i wspierający znajomość języka niemieckiego. W roku 2020 dzięki dobrej współpracy zrealizowana i wydana została w formie online niemieckojęzyczna publikacja Superhelden_innen Oberschleseins. W przygotowanym materiale pojawiło się 20 osób, które w znaczący sposób wpisały się w dzieje historii Górnego Śląska. W publikacji znajdują się krótkie biografie ważnych dla regionu postaci. Zaproponowany przez nas dobór osób nie wpisuje się w żaden schemat. Zebraliśmy w jednym miejscu losy bardzo różnych osobowości. Z jednej strony autorka bajek, z drugiej wybitny współczesny sportowiec. Łączy ich jedno: wszyscy urodzili się na Górnym Śląsku, a poprzez swoją działalność wpisali się w historię naszego regionu. Publikacja dostępna jest w formie online na stronie internetowej www.haus.pl w dziale *mediateka*. Celem projektu była popularyzacja historii i kultury Górnego Śląska, poprzez ukazanie ważnych dla regionu postaci.

Partner oraz finansowanie: Instytut Goethego w Krakowie

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

2. Elisabeth Grabowski – „Podania i baśnie z Górnego Śląska”

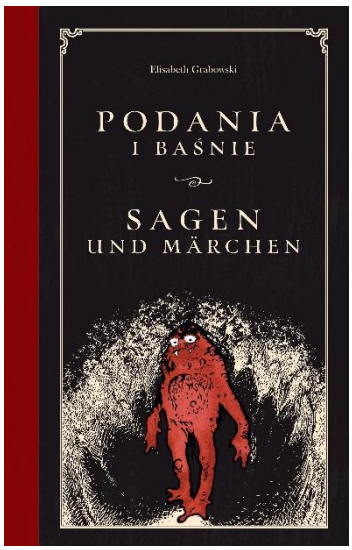

Wydanie jest zbiorem podań, legend i bajek górnośląskich, które opublikowane zostały po raz pierwszy w 1922 roku we wrocławskim wydawnictwie *Priebatsch*, nakład wznowiono dziesięć lat później („Sagen und Märchen aus Oberschlesien”, Breslau 1922, 1932). Dzięki Elisabeth Grabowski do dziś zachowały się opisy Śląska z przełomu XIX i XX wieku. Jej książka to skarbnica wiedzy i źródło legend, bajek, opowieści i tradycji, z którymi już dziś się nie spotykamy. Tom liczy 53 podania i bajki, podzielone na kilka działów, w tym szczególnie liczne o popularnym na Górnym Śląsku motywie wodnika (utopiec, *Wassermann*) oraz górnicze, głównie o Skarbniku (*Berggeist*). Większość tych tekstów autorka zebrała „w

terenie", gromadząc je, jak napisała w tomie, od 1870 roku, a więc od dzieciństwa. W większości przypadków odnotowała, z jakiej miejscowości pochodzi dana legenda czy bajka. Co więcej, zapisała również, kto przekazał jej daną opowieść. W ten sposób zbiór bajek ma charakter dzieła etnograficznego, obejmującego bardzo różne części Górnego Śląska (Tarnowskie Góry, Murcki, Racibórz, Głubczyce, Opole, Leśnica, Krapkowice, Głuchołazy, Pszczyna, Toszek, Mikołów, Hulczyńskie). Nie jest to jednak praca stricte naukowa, jest bowiem napisana w typowy dla tej autorki sposób – przystępnie, a zarazem na wysokim poziomie językowym.

Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura

3. Książka pt. „Śląskie niebo Jürgena Gretschela" – nowe wydanie

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wydał w 2020 r. ponownie „Śląskie niebo Jürgena Gretschela". Tym razem w nowej szacie graficznej. Publikacja napisana przez dr Magdalenę Maruck jest opowieścią o losach rodziny Gretschel, ale przede wszystkim o walce Jürgena Gretschela o poszanowanie historii Ziemi Dolnego Śląska przez jej nowych mieszkańców. Zawiera opis historii jego rodziny i jego osobistego zaangażowania w przywracanie pamięci dziedzictwa historycznego ziemi dolnośląskiej. Ponadto jest w niej opis wielu obrzędów kultywowanych na Dolnym Śląsku i krótka, ilustrowana fotografiami część kucharska poświęcona tradycyjnym potrawom. Czytelnik_czka znajdzie w niej również kalendarium historii Śląska – Małej Ojczyzny Jürgena Gretschela. Publikacja jest dwujęzyczna (polsko-niemiecka).

Partnerzy: Towarzystwo Kulturalno-Społeczne w Legnicy, Wydawnictwo EDYTOR
Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Kultura

4. „Ze ściśniętym sercem w noc" - Wydanie dzienników Alberta Adamskiego

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wydał w 2020 roku dzienniki Alberta Adamskiego.
Albert Adamski, handlarz z Kadłuba Dolnego i żołnierz I wojny światowej prowadził niemieckojęzyczne dzienniki. Rękopis jest poświęcony służbie wojskowej Adamskiego, którą odbył na frontach

zachodnim (Francja) i południowym (Bałkany) oraz podczas rewolucji w 1918 r. w garnizonie w Berlinie. Dzienniki Adamskiego są przede wszystkim szczególnie cennym źródłem nt. historii górnośląskiego rozumienia Wielkiej Wojny.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu
Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia, #Kultura

5. „Zielony i kolorowy – przewodnik natury Górnego Śląska" – publikacja o krajobrazach i historia ochrony przyrody na Górnym Śląsku

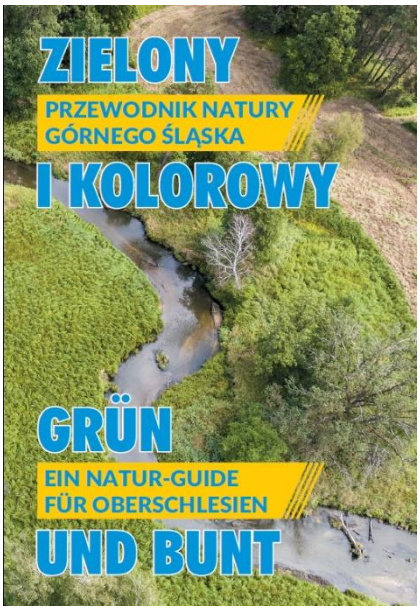

Wydanie Górny Śląsk, wbrew powszechnie panującym stereotypom, posiada nie tylko krajobrazy przemysłowe i duże miasta, ale także bogate i zróżnicowane krajobrazy naturalne, które już ponad 100 lat temu skłoniły mieszkańców regionu do pracy na rzecz ich ochrony. Menedżer ds. kultury ify Stefan Mehrens, we współpracy z blogerami turystycznymi **Beatą i Pawłem Pomykalskimi**, stworzył przewodnik zawierający w sumie 16 różnych krajobrazów przyrodniczych z Górnego Śląska, w tym ich historię i bioróżnorodność. W ten sposób czytelnicy_czki zyskują wgląd w historię ochrony przyrody na Górnym Śląsku. Bezpłatna publikacja zawiera również wiele praktycznych map i pięknych zdjęć, które zachęcają do zwiedzania regionu. Przewodnik dostępny jest zarówno w wersji cyfrowej, jak i drukowanej.

Finansowanie: Institut für Auslandsbeziehungen (ifa)

6. Publikacja tłumaczenia powieści Harryego Thürka: „Lato umarłych snów"

Projektu miał na celu korektę, ulepszenie oraz publikację tłumaczenia powieści Harry'ego Thürka „Lato umarłych snów". To bardzo poruszająca powieść, opisująca losy trzech niemieckich żołnierzy wracających po upadku Niemiec latem 1945 r. na Śląsk. „Lato umarłych snów" jest ważnym dokumentem swoich czasów. Powieść przedstawia okrucieństwa oraz niesprawiedliwości, ale również nadzieje, jakie żywiła pokrzywdzona przez doświadczenie wojny generacja, walkę różnych grup o stabilność i ojczyznę w bezprawnym świecie. Autor, Harry Thürk, który pochodził z Białej (gmina Prudnik) był znakomitym dziennikarzem, fotografem i jednym z najwybitniejszych pisarzy Górnego Śląska. Tylko jedna z pośród jego 60 książek została przetłumaczona na język polski – „Lato umarłych snów" i

wraz z jej pierwszą publikacją w języku polskim spełniło się marzenie samego autora o dialogu pomiędzy Polakami i Niemcami. Dialogu niezależnemu od polityki, dialogu przebiegającym bezpośrednio pomiędzy ludźmi. Szansę na takie właśnie porozumienie widział w przetłumaczeniu powieści na język polski. Poprawione tłumaczenie powieści ukazało się również w formie e-booka.

Partner: Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Finansowanie: Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

7. Ilustrowana mapa ścienna Górnego Śląska – Historia i dziedzictwo kulturowe

W ramach projektu powstała mapa ścienna Górnego Śląska, zawierająca liczne ilustracje przedstawiające zróżnicowaną historię i kulturę tego regionu. Na mapie znajduje się wiele interesujących postaci kulturowych i historycznych, zamków, klasztorów, twierdz, osiedli robotniczych, fabryk i kościołów, a także wydarzeń i zjawisk historycznych oraz zwyczajów lokalnych i regionalnych. Mapa ścienna zawiera mapę całego Górnego Śląska, a także fragment Okręgu Przemysłowego. Ponadto, na marginesie mapy znajdują się ilustracje przedstawiające znane w skali regionalnej i krajowej aspekty kultury i historii Górnego Śląska. Mapa powstała we współpracy z regionalnymi historykami **Dawidem Smolorzem** i **Marcinem Kordeckim**, a ilustracje wykonał **Kamil Ćwieląg** („Malowanie na Śniadanie"). Za pomocą mapy można zagłębić się w kulturę i historię Górnego Śląska.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia #Kulturа

8. Stworzenie gry RPG* do powieści Horsta Bienka „Pierwsza polka“

kwiecień – grudzień 2020

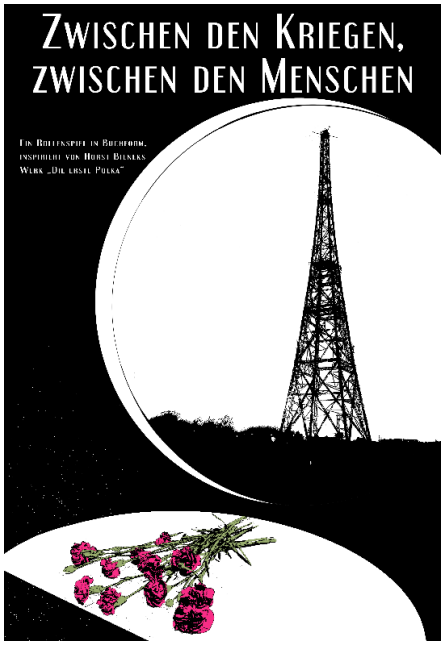

Gra RPG pod tytułem „Międzywojenne granice" powstała w postaci dwujęzycznej książki. Stanowi ona próbę niecodziennej formy obcowania z literaturą, połączonej z rozgrywką towarzyską i ma zachęcić czytelników_czki do aktywnego udziału w kształtowaniu fabuły, dać im swobodę podejmowania decyzji oraz pobudzić do dyskusji i rozmowy. Gra powstała na podstawie książki Horsta Bienka „Pierwsza polka”, bohaterowie_ki i ich losy są więc łudząco podobne do

tych z dzieła Bienka, a fabuła gry, podobnie jak w powieści, rozgrywa się w przedwojennym mieście Gleiwitz. Książka zawiera również historyczne pocztówki i zdjęcia Gliwic z okresu międzywojennego, które urozmaicają rozgrywkę i pozwalają graczom_kom przenieść się w czasie. Dzięki temu promowany jest nowy obraz miasta, jego dziedzictwa i osiągnięć w zakresie szeroko pojętej kultury i sztuki. W ten nowatorski, a jednocześnie przystępny sposób, poprzez połączenie rozgrywki z teatrem improwizowanym, przybliżamy szczególnie młodym ludziom burzliwą historię Górnego Śląska i Gliwic.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu

**gra RPG- gra fabularna oparta na narracji, w której gracze wcielają się w role fikcyjnych postaci.*

Inne obszary tematyczne w tym projekcie: #Historia

9. Wydanie publikacji „Atlas plebiscytowy Górnego Śląska“

Dwujęzyczny atlas rozpoczyna się komentarzem naukowym poświęconym skomplikowanej sytuacji politycznej, narodowościowej, językowej i religijnej na Górnym Śląsku w okresie plebiscytu i powstań. Po tym następuje krótki opis sytuacji po powstaniach. Poszczególne mapy w atlasie opatrzone są komentarzami oraz ciekawostkami. Ponadto, atlas zawiera też wyniki głosowania, przedstawione w formie tabelarycznej. Całość opatrzona jest materiałem ikonograficznym, takim jak np. karty do głosowania lub różne materiały propagandowe tamtych czasów. Za redakcję merytoryczną Atlasu, komentarze, a także dobór ikonografii odpowiadali Dawid Smolorz i Marcin Kordecki. Stworzeniem nowych map, a także korektami już istniejących, zajmował się kartograf Andrzej Mały. Recenzja Atlasu, jak i opieka merytoryczna zostały powierzone pracownikom Instytutu Pamięci Narodowej – dr. Bogusławowi Traczowi i dr. Mirosławowi Węckiemu.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu

10. Mapa historycznego Górnego Śląska – nowe wydanie (mapa ścienna oraz mapa składana)

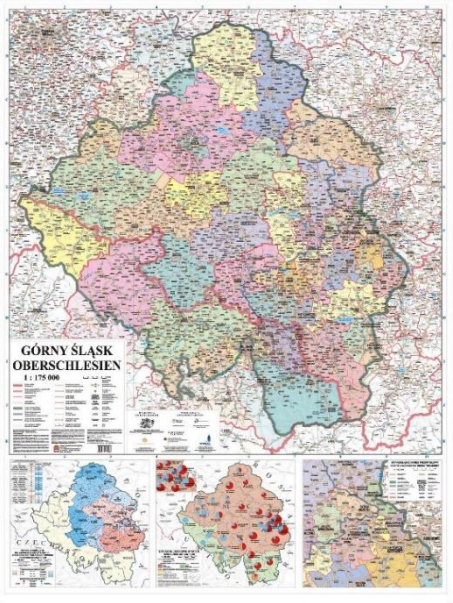

W roku 2020 Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wydał ponownie mapę historycznego Górnego Śląska w postaci mapy ściennej oraz mapy składanej. Ważnym aspektem mapy jest wielojęzyczne oznaczenie poszczególnych miejscowości i innych punktów geograficznych. Mapa główna przedstawia Górny Śląsk w ostatnim ujęciu historycznych granic tego regionu, tj.: obszary

dawnego województwa śląskiego, dawnej niemieckiej prowincji Górnego Śląska i dawnego Śląska Czeskiego; przy czym mapa ta obrazuje teraźniejszy podział administracyjny tego historycznego regionu (aktualną sieć dróg, aktualne granice województw, powiatów i gmin oraz dzisiejszą granicę polsko-czeską). Trzy poboczne mapki opisują wybrane, ważne tematy historyczne: sytuację językową na Górnym Śląsku na początku XX wieku, graficzny opis wyników plebiscytu z roku 1921 oraz Górnośląski Okręg Przemysłowy w powiększeniu z zaznaczoną polsko-niemiecką granicą Górnego Śląska po podziale regionu w roku 1922. Ważnym aspektem mapy jest dwu- bądź trójjęzyczne oznaczenie poszczególnych miejscowości i innych punktów geograficznych. Przy niemieckich nazwach użyto nazewnictwa sprzed roku 1933.

Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu

Ukazały się również:

1. „Byliśmy dziećmi, kiedy wybuchła wojna" *patrz Archiwum Historii Mówionej, obszar tematyczny Historia*
2. Magazyn „KEKS na przerwę" *patrz Bilingua w obszarze tematycznym #Edukacja.*
3. *Magazyn młodzieżowy „Bäm" patrz Bilingua w obszarze tematycznym #Edukacja*
4. „Einfach mit Deutsch! Konspekty animacji językowych dla rodziców" *patrz Bilingua w obszarze tematycznym #Edukacja.*
5. Komiks „Śląski Kopciuszek" *patrz Bilingua w obszarze tematycznym #Edukacja.*
6. Polsko-niemiecka monografia „Europa po Wielkiej Wojnie" z wybranymi tekstami z XXIII Seminarium Śląskiego *patrz obszar tematyczny #Nauka.*

Wystawy

Poniższe wystawy udostępniane są nieodpłatnie wszystkim zainteresowanym instytucjom kultury i placówkom edukacyjnym.

1. Eduart Pant – zwycięzca po latach. Opowieść o polityku i człowieku polsko-niemieckiego pogranicza
2. Słowa moje spadochrony. Horst Bienek 1930-1990
3. Polsko-niemiecka dwujęzyczność w moim życiu
4. Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska.
5. Dziadek z Wehrmachtu
6. Glywitz-Gleiwitz-Gliwice – wszystkie oblicza miasta
7. Oblicza uchodźstwa

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim instytucjom i organizacjom partnerskim za wsparcie finansowe realizowanych przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej projektów w 2020 roku:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny RFN
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN
Konsulat Generalny RFN we Wrocławiu
Konsulat RFN w Opolu
Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Opolu (VdG)
Fundacja Rozwoju Śląska
Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Fundacja Konrada Adenauera
Fundacja im. Friedricha Eberta
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RP
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Instytut ds. Stosunków Kulturalnych z Zagranicą IfA, Stuttgart
Instytut Goethego
Fundacja „Aktywni W Regionie”
Starostwa, Urzędy Miast i Gmin

Dziękujemy również licznym osobom prywatnym za ich finansowe i merytoryczne wsparcie naszych działań w 2020 roku.

Gliwice; 27.02.2020
Lucjan Dzumla
Dyrektor Generalny